

Liisa Niskanen & Iina Volotinen

UNTA JA UNELMAA
Puvustus musikaaliproduktioon

Opinnäytetyö
Muotoilun koulutusohjelma

Elokuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU <small>Mikkeli University of Applied Sciences</small>	Opinnäytetyön päivämäärä 25.8.2010		
Tekijä(t) Liisa Niskanen, Iina Volotinen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Muotoilu/ Teatteripuvustus		
Nimeke UNTA JA UNELMAA, puvustus musikaaliproduktioon			
Tiivistelmä Opinnäytetyömme toimeksiantajana oli Savonlinnan Taidelukio, joka toteutti yhteistyössä ulkomaalaisten oppilaitosten kanssa musikaalin keväällä 2010. Produktio oli osa Comenius-hanketta, jossa oli mukana nuoria Turkista, Saksasta ja Puolasta. Ohjaajana toimi Kira Boesen-Muhonen, joka kirjoitti myös käsikirjoituksen. Puvustuksen lähtökohtia olivat nuorten pukeutuminen, värikkyys ja nykyaikaisuus. Puvustuksen suurimpina haasteina oli suuri esiintyjäjoukko, joka oli saatava puvustuksen avulla näkyväksi Savonlinnasalin suurelle katsomolle. Opinnäytetyömme runkona käytimme Peter Checklandin (1984, soveltanut Anttila 2005) kehittämää pehmeän systeemanalyysin mallia, joka mahdollisti puvustukseen vaikuttavien elementtien kehittämisen ideoiden ja teorioiden maailmassa tuoden ne sitten yhteen reaali maailmaan. Lisäksi mallissa otettiin huomioon pukuharjoituksissa ilmenneet ongelmat ja muutosten tekeminen. Puvustuksen suunnittelun tueksi tarkastelimme nuorten pukeutumista sekä värien merkitystä ajan ja tunteiden viestittäjinä. Ohjaajan toiveena oli, että puvustus jakautuisi erilaisiin ryhmiin, kuitenkin pukematta nuoria identtisiin vaatteisiin, vaan tukien jokaisen nuoren yksilöllisyyttä. Suunnittelimme kolme erilaista ryhmää, jotka erosivat toisistaan visuaalisesti. Jokainen nuori sai oman tyyllisensä vaatteet, jonka teki mahdolliseksi käyttämämme työtapa valmistusvaiheessa. Hankimme jokaiselle ryhmälle erilaisia käytettyjä asuja, joista nuoret saivat valita mieleisensä esiintymisvaatteen. Lisäksi käytettynä hankittuja vaatteita modifioitiin musikaalin tarpeen mukaan. Suunnittelun tavoitteet toteutuivat lopputuloksessa ja puvustus sai runsaasti positiivista palautetta eri tahoilta.			
Asiasanat (avainsanat) nuorten pukeutuminen, musikaalipuvustus, värisymboliikka, pehmeän systeemanalyysin malli			
Sivumäärä 74s.+ liitteitä 10s.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; padding: 5px;"> Kieli suomi </td> <td style="width: 50%; padding: 5px;"> URN </td> </tr> </table>	Kieli suomi	URN
Kieli suomi	URN		
Huomaus (huomautukset liitteistä)			
Ohjaavan opettajan nimi Satu Kivimäki Seija Silvennoinen	Opinnäytetyön toimeksiantaja Savonlinnan Taidelukio		

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 25 th of August 2010
Author(s) Liisa Niskanen and Iina Volotinen	Degree programme and option Degree Programme in Design Theatre Costume Design	
Name of the bachelor's thesis NIGHTMARES AND DREAMS - Costumes for a musical production		
Abstract <p>Our Bachelor's thesis was an assignment from Savonlinna Art High School, which produced a musical in spring 2010. The production was part of a Comenius project with partner schools from Germany, Poland and Turkey. The musical was directed and scripted by Kira-Boesen Muhonen. The starting point for the design was to create colourful and modern garments for the young. The biggest challenge of the process was to create a visual world of costumes for a large number of performers.</p> <p>As the framework of our Bachelor's thesis we used Peter Checkland's soft systems methodology, which enabled us to develop the costuming elements first in the world of ideas and theories. Subsequently all the elements were brought to one reality together with an analysis of problems and changes identified during the rehearsals.</p> <p>We examined adolescents' clothing culture and the meaning of colours in a context of time and emotions. The director wished that we would divide the cast into different groups in a way that would not just involve uniform garments but would enhance each individual personality. We designed three visually different groups where the adolescents could choose garments for themselves. We used second hand clothes modified to serve the needs of the musical.</p> <p>The aims of the design were met in the outcome and the costuming received wide positive feedback.</p>		
Subject headings, (keywords) Youth clothing, costumes of performing artists, colour symbolism, soft systems methodology		
Pages 73p. + appendix 10p.	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Satu Kivimäki Seija Silvennoinen	Bachelor's thesis assigned by Savonlinna Art High School	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	SAVONLINNAN TAIDELUKIO -LUOVUUDEN TALO.....	2
3	PEHMEÄ SYSTEEMISUUNNITTELU.....	3
4	UNTA JA UNELMAA -MUSIKAALIN TAUSTAA.....	8
5	PUVUSTUKSEN LÄHTÖKOHDAT.....	10
	5.1 Käsikirjoitus.....	10
	5.2 Ensimmäiset ideat ja värikartat.....	12
	5.3 Tunnelmakuvat	14
6	SUUNNITTELUUN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT.....	21
	6.1 Värit ajan ja tunteiden viestittäjinä.....	21
	6.2 Puvustuksen merkitys musikaalissa.....	25
	6.3 Nuorten pukeutuminen.....	26
	6.3.1 Massatuotantoa ja kirpputoreja.....	27
	6.3.2 Ala- ja populaarikulttuurin vaikutus muotiin.....	31
	6.4 Kysely taidelukiolaisille.....	35
7	PUKUSUUNNITTELU.....	36
	7.1 Aivoriihi.....	37
	7.2 Omutelaiset.....	40
	7.3 Trikooryhmä.....	43
	7.4 Farkkuryhmä.....	45
	7.5 Päähenkilöt Tyttö ja Vahva.....	47
	7.6 Harjoitusten havainnointi.....	48
8	PUVUSTUKSEN TOTEUTUS.....	54
	8.1 Jotain vanhaa, jotain uutta.....	54
	8.2 Valmistuksen ohjaus.....	58
	8.3 Kaavoitus ja ompelu	58
	8.4 Ennen ensi- iltaa.....	61
9	ARVIOINTI.....	62
10	POHDINTA.....	71
	LÄHTEET.....	75

KUVALÄHTEET.....	76
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Kummallakin meistä oli hautunut mielessä ajatus suunnitella opinnäytetyönä puvustus, sillä olemme suuntautuneet artemi- opinnoissamme teatteripuvustukseen. Syksyllä 2009 meille tarjottiin mahdollisuutta ottaa aiheeksi Savonlinnan Taidelukion musikaaliproduktion puvustaminen. Innostuimme asiasta, sillä suurijoukkoisen musikaalin puvustaminen tuntui meistä molemmista kiinnostavalta haasteelta. Lisäksi ohjaaja ja käsikirjoittaja Kira Boesen-Muhonen oli ilmoittanut, että puvustuksessa olisi mahdollista revitellä nykyvaatetuksella. Meitä alkoi saman tien kiehtoa ajatus 2000-luvun nuorison pukeutumiskulttuurilla leikkely sekä yhteistyö Taidelukion värikkäiden ja lahjakkaiden nuorten kanssa.

Unta ja Unelmaa -musikaali esitettiin Savonlinnasalissa toukokuussa 2010. Taidelukiolaiset sävelsivät ja sanoittivat itse musikaalin kappaleet. Mukana oli myös tanssijoita ja lukiolaisten oma bändi, joka soitti musikaalin musiikin. Projektin oli osa Comenius-hanketta, jossa Savonlinnan taidelukio oli mukana yhdessä yhteistyöoppilaitosten kanssa Turkista, Puolasta ja Saksasta. Taidelukiosta esiintyjiä oli musikaalissa noin 60, joten koimme tästä syystä välttämättömäksi, että me suunnitellaamme tämän puvustuksen yhdessä.

Musikaali edustaa tyyliltään draamaa. Sen luonne kutsuu meitä tutkimaan nuorten pukeutumista ja värien merkityksiä, jotka johdattelevat suunnittelutyötämme alusta lähtien. Opinnäytetyömme tavoite oli luoda puvustus, jossa musikaaleille ominainen näyttävä pukeutuminen yhdistyy luontevasti nykynuorten vaatetuskulttuuriin sekä luoda siihen toimiva väriharmonia. Musikaalin teemoja ovat nuoruus, elinvoimaisuus, yhteisöllisyys, yksinäisyys, unelmat ja selviytyminen. Puvustuksen tärkein lähtökohta on nuorten pukeutuminen, jota haluamme tuoda esiin liioittelulla ja abstraktiudella. Ohjaajan toiveena oli myös, että puvustus on osittain raflaavaa. Lisäksi puvustuksessa on otettava huomioon se, että katsojat ovat kaukana, ja henkilöitä on paljon yhtä aikaa lavalla. Tulemme ryhmittelemään esiintyjiä värien ja tyylien avulla, joka tuo selkeyttä lavalle.

Tarkastelemme opinnäytetyötämme Peter Cheklandin (1984, soveltanut Anttila 2005) pehmeän systeemiajattelun avulla. Sen lähtökohtana ovat huonosti ja epätäsmällisesti määritetyt ongelmat, joiden ratkaisemisessa toimii joukko erilaisia tekijöitä. Malli koostuu seitsemästä eri kohdasta, jotka jakaantuvat reaali maailman ja systeemiajattelun kenttään. Suunnitteluprosessi tapahtuu siirtymällä kentästä toiseen ja palaamalla takaisin.

2. SAVONLINNAN TAIDELUKIO – LUOVUUDEN TALO

Savonlinnan Taidelukio on Suomen ensimmäinen valtakunnallinen taidekasvatuksen erityistehtävän saanut erikoislukio. Koulu on perustettu Valtioneuvoston 17.5.1967 myöntämän luvan mukaisesti *"antamaan valtion kahdeksanluokkaisen yhteislyseon kolmea lukioluokkaa vastaavan tieto- ja taitomäärän lisäksi taidekasvatusta"*. Lukion musiikkilinjalla voi opiskella ja harrastaa musiikkia tavoitteellisesti. Opiskelijoilla on mahdollisuus valita pää- ja sivuaineekseen kaksi soitinta tai soitin ja laulu. Musiikkilinja esittäytyy vuosittain mm. joulukonserteissa, tammikuussa taidelukioviikon konserteissa ja keväisin julkaistavalla kevätäänitteellä. Syksyllä 2002 koulun musiikkilinja monipuolistui: tällöin aloitettiin oopperaan ja muuhun musiikkiteatteriin painottuva opetus. Koulutukseen otetaan 4 - 6 laulajaa muun musiikkilinjan pääsykokeen yhteydessä. Näiden opiskelijoiden koulutuksessa lauluäänen kehittäminen on keskeisessä asemassa. Sitä tukevat muut oppiaineet, mm. musiikin teoreettiset aineet, sivuaine, ilmaisutaito, näyttämöilmaisu, yhtyelaulu ja tanssi. (Savonlinnan taidelukio 2009.)

Taidelukiossa aloittaa opinnot vuosittain noin sata opiskelijaa eri puolelta Suomea. Suurin osa opiskelijoista tulee kuitenkin Itä-Suomen alueelta. Taidelukion 75 kurssista kaksi kolmasosaa on lukion yleisiä aineita ja kolmasosa taideaineita. Taidelukion toimintaperiaatteissa korostuu yksilön, mutta toisaalta yhteisöllisyyden arvostaminen. Koulun eräs tehtävä on opettaa opiskelijoita luottamaan itseensä ja luovuuteensa. Savonlinnan Taidelukio pyrkii tarjoamaan nuorille turvallisissa puitteissa onnistumisen elämyksiä. Samalla he oppivat arvostamaan muiden tuotoksia ja niiden ainutlaatuisuutta. Ryhmään kuulumisen on erityisen tärkeää lukiossa, johon tullaan opiskelemaan hyvinkin kaukaa ja ollaan erossa perheestä ja ystävistä. Ryhmään kuulumisen tuo rehtori Reima Härkösen mukaan turvaa ja lisää yhteisöllisyyden tunnetta, joka on

nuoren kehityksen kannalta olennainen asia. (Aluelehti Saimaa 2009.) Savonlinnan Taidelukion toimintaperiaatteet näkyvät vahvasti myös Unta ja Unelmaa -musikaalissa ja sen teemoissa, joihin palaamme analysoidessamme käsikirjoitusta.

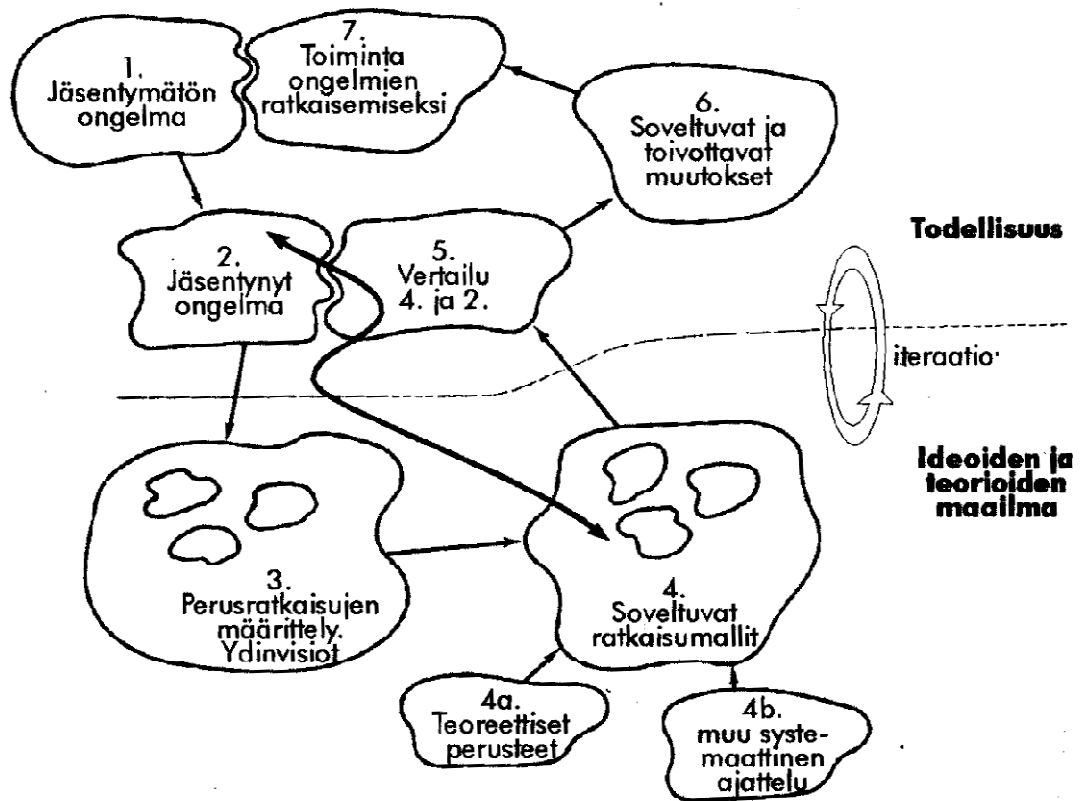
3 PEHMEÄ SYSTEEMISUUNNITTELU

Tarkastelemme musikaalin puvustuksen suunnitteluprosessia Checklandin (1984, soveltanut Anttila 2005) pehmeän systeemianalyysimallin avulla. Malli soveltuu prosessimme kuvaamiseen hyvin, koska musikaali muuttuu ja kehittyy harjoitusten edetessä. Anttilakin (2005, 436) toteaa, että pehmeän systeemianalyysin lähtökohtana ovat pehmeät, huonosti ja epätasaisesti määritellyt ongelmat.

Systeemi tarkoittaa ilmiötä, jossa on olemassa vuorovaikutusta sen eri osien välillä. Se voi olla luonnonlakien alainen tapahtuma tai toimintaa artefaktien eli ihmisen aikaansaamien kohteiden sisällä ja välillä. Täsmällisemmin systeemillä tarkoitetaan järjestelmää, ryhmää asioita tai osia, jotka toimivat yhtenä kokonaisuutena jonkin päämäärän toteuttamiseksi. Se voi olla myös joukko ideoita, teorioita ja toimintamalleja, joiden mukaan jokin saadaan toimimaan. Systeemiajattelu rakentuu seuraavista tekijöistä: systeemi, elementti, vuorovaikutus, panos, tuotos, palaute. (Anttila 2005, 431 - 432.)

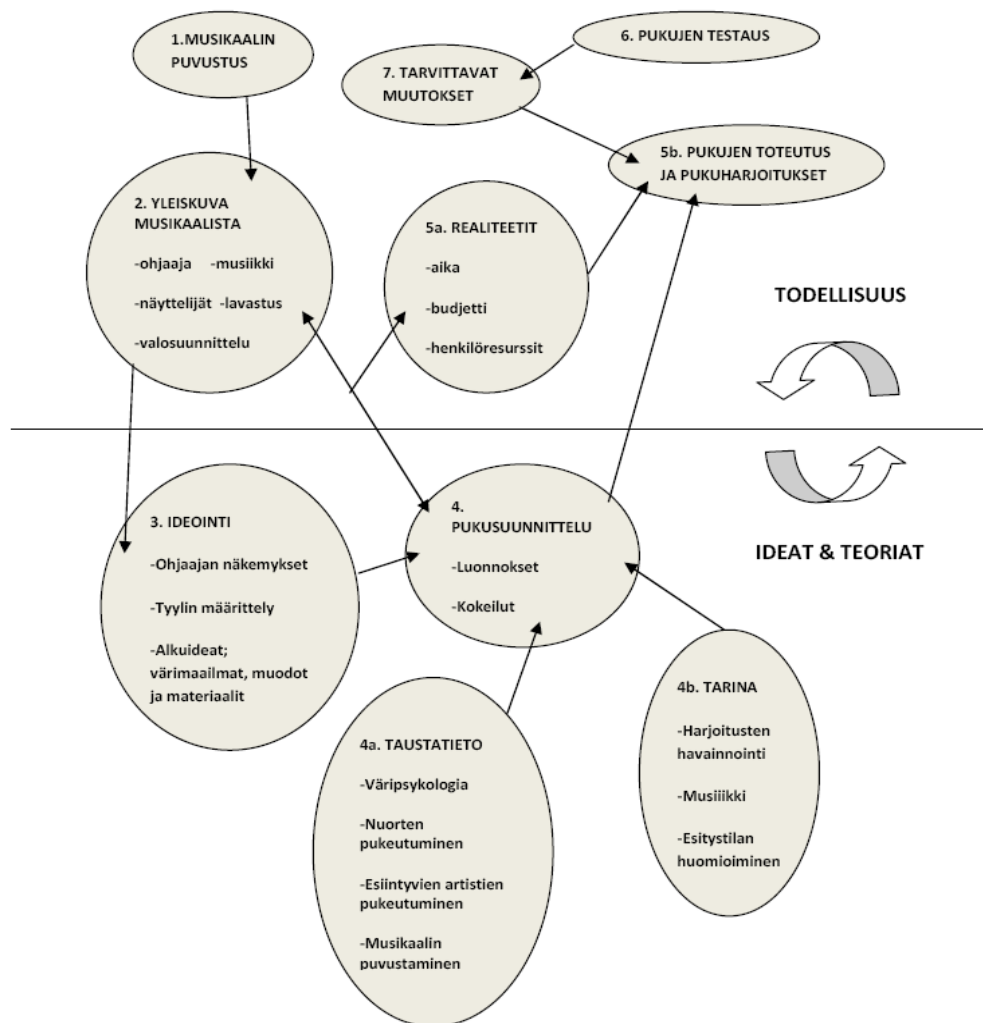
Musikaalin syntymiseen vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa tarina, ohjaus, näyttelijät, musiikki ja koreografia. Lavastus, puvustus ja valosuunnittelu luovat musikaalille visuaalisen maailman. Anttilan mukaan (mts. 432) systeemi koostuu rajatusta määrästä erillisiä tekijöitä, joista voidaan määritellä alasysteemejä. Systeemissä tulee olla vähintään kaksi keskenään tavalla tai toisella sidoksissa olevaa tekijää. Näiden tekijöiden tai osasysteemien välillä on jännitteitä ja toiminnallisia tai elimellisiä yhteyksiä, jotka erottavat ne ympäristöstä omaksi kokonaisuudekseen. Pukusuunnittelijoina me olemme vuorovaikutuksessa musikaalin eri osien kanssa, joista tärkein on ohjaaja, jonka kanssa keskustelemme erilaisista ratkaisuista. Yhtenäisen visuaalisen kokonaisuuden saavuttamiseksi on tärkeää, että teemme yhteistyötä myös valosuunnittelijan kanssa ja otamme huomioon lavastuksen.

Pehmeässä systeemianalyysissä erilaisia metodeja tai tekniikoita sovelletaan kulloiseenkin tilanteeseen soveltuviksi ratkaisumalleiksi. Etenevä suunnittelija vastaa samanaikaisesti sekä kysymykseen ”mitä?” että kysymykseen ”miten?”. Mallissa (Kuvio 1) vaiheet on jaettu kahteen kenttään: reaali maailman kenttään ja systeemiajattelun kenttään. Toiminnan kierto tapahtuu siirtymällä kentästä toiseen ja palaamalla takaisin. (Anttila 2005, 437.)

KUVIO 1. Pehmeän systeemianalyysin malli (soveltanut Anttila 2005, 436.)

Seuraavassa olemme soveltaneet Checklandin mallia Unta ja Unelmaa -musikaalin suunnitteluun. Malli (Kuvio 2) jakautuu kahtia todellisuuden sekä ideoiden ja teorioiden maailmaan, joissa liikumme prosessin eri vaiheissa.

KUVIO 2. Pehmeän systeemianalyysin malli (Checkland 1984) soveltanut Niskanen & Volotinen 2010

1. Jäsentymätön ongelma

Pehmeä systeemianalyysi alkaa tarpeesta parantaa ja tai kehittää jotakin olemassa olevaa, jossa on havaittu jokin heikosti tai huonosti määritelty ongelma tai kehittämistarve. (Anttila 2005, 437). Opinnäytetyössämme jäsentymätön ongelma on Unta ja Unelmaa –musikaalin puvustus.

2. Jäsentynyt ongelma

Tässä vaiheessa pyritään selkiyttämään kohteen sisäisen rakenteen ja siihen liittyvän prosessin elementtejä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta (Anttila 2005, 437). Olemme saaneet yleiskuvan musikaalista sen perusteella mitä ohjaaja on meille siitä kertonut. Musikaaliin kuuluvia elementtejä ovat muun muassa näyttelijät, tarina ja

musiikki, jotka ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Pukusuunnittelun jäsentynyt ongelma on suurten esiintyjäjoukkojen visuaalinen hallitseminen, suuren esitystilan huomiointi ja nykyisen nuorisokulttuurin ilmaiseminen teatraalisesti. Lisäksi käsikirjoitus on yksi musikaalin elementeistä, joka valmistuu vähitellen produktion myötä. Näytelmän teemoja ovat ohjaajan sanoin unelmat, uni, elinvoima, ilo ja nuoruus, yhteisöllisyys/yksinäisyys ja selviytyminen. Lähtökohtaisesti tarina sijoittuu koulumaailmaan ja nykyaikaan.

3. Perusratkaisujen määrittely

Ideointivaiheessa määritellään alustavasti ne osatekijät, joilla systeemiä voitaisiin parantaa tai kehittää. Lisäksi määritellään ne visiot, joilla parannukset tai kehittäminen voitaisiin saada aikaan. (Anttila 2005, 437.) Ideointi on alkanut neuvottelulla ohjaajan kanssa musikaalin maailmasta ja henkilöistä. Näytelmässä on kaksi päähenkilöä, ja muut esiintyjät koostuvat erilaisista ryhmistä, joiden erottaminen toisistaan puvustuksen avulla edellyttää jonkinlaisen ratkaisun löytämistä.

4. Soveltuvat ratkaisumallit

Anttilan (2005, 437) mallissa tässä vaiheessa systeemijattelua määritellyistä ydinvisioista muodostetaan erilaisia käsite- ja ratkaisumalleja. Tässä vaiheessa luonnostelemme asuja ja teemme erilaisia materiaalikokeiluja, joita esittelemme ohjaajalle. On tärkeää olla vuorovaikutuksessa ohjaajan kanssa, esitellä luonnokset hänelle, keskustella niistä ja lopuksi hyväksyttää ne mahdollisine muutoksineen. Pukusuunnittelun tukena olemme mukana seuraamassa harjoituksia ja havainnoimme kuinka tarina kehittyy. Lisäksi pukusuunnitteluun tulevat vaikuttamaan hankkimamme taustatieto väripsykologiasta, vallitsevasta nuorten pukeutumiskulttuurista sekä esiintyvien artistien lavapukeutumisesta.

4a. Teoreettiset perusteet

Valittuja ratkaisumalleja parannellaan ja kehitellään käyttäen hyväksi yleistä systeemijattelua (Anttila 2005, 437). Tässä opinnäytetyössä tarkastelemme väripsykologiaa, sitä, millaisia mielikuvia eri värit herättävät ja miten ne vaikuttavat keskenään näyttämöllä. Lisäksi hankimme taustatietoa vallitsevasta nuorten pukeutumiskulttuurista sekä esiintyvien artistien lavapukeutumisesta. Värit ovat tärkeässä osassa musikaalin puvustuksessa, koska niillä pystymme ilmentämään tunteita ja mielikuvia voimakkaas-

ti suurelle katsomolle. Ohjaajan mukaan nuorten pukeutumiskulttuuri on yksi tärkeimmistä lähtökohdista puvustuksen suunnittelulle ja lisäksi hakemalla vaikutteita artistien lavapukeutumisesta pystymme tuomaan musikaalin tarvitsemaa teatraalisuutta puvustukseen.

4b. Muu systemaattinen ajattelu

Olemme mukana seuraamassa musikaalin harjoituksia kerran viikossa. Havainnoimme tarinan kehitystä ja teemme muistiinpanoja uusista juonenkäänteistä ja ohjaajan visioidista. Nämä elementit vaikuttavat omalta osaltaan puvustuksen suunnitteluun.

5. Vertailu

Anttilan (2005, 437) mallissa tässä vaiheessa systeemiajattelua siirrytään teorioiden maailmasta todellisuuteen. Valmistusvaiheessa tulemme ohjaamaan pukujen työstämistä ideoiden ja teorioiden kentässä syntyneiden luonnosten pohjalta. Puvustuksen toteuttaminen riippuu realiteeteista, joita ovat aika, raha ja toteuttajat. Musikaali saa ensi-iltansa toukokuun alussa, joten aikaa pukujen valmistukseen on huhtikuun loppuun asti. Saamme avuksemme teatteripuvustuksen alemman vuosikurssin oppilaita.

6. Soveltuvat ja toivottavat muutokset

Vertailemalla tuloksia määritellään todellisuuden tasolla systeemiin kohdistuvat suositavat ja toivottavat muutokset (Anttila 2005, 437). Opinnäytetyössämme se tarkoittaa sitä, että havainnoimme, miltä vaatteet näyttävät lavalla tiettyjen välimatkojen päästä. Huomioimme myös, miten esimerkiksi tanssivaatteet toimivat liikkeiden aikana ja kuinka puvut toimivat kokonaisuuksina eri ryhmissä. Dokumentoimme tätä valokuvaamalla.

7. Toiminta ongelmien ratkaisemiseksi

Ongelmien ratkaisemiseksi suoritetaan tarvittavat toimenpiteet ja muutokset (Anttila 2005, 437). Esimerkiksi voitaisiin havaita, että jokin vaatteiden väreistä ei toimikaan yhdessä valojen kanssa, joten pyytäisimme valosuunnittelijaa muuttamaan valaistusta tai vaihtoehtoisesti värjäisimme asun toisen väriseksi.

4 UNTA JA UNELMAA -MUSIKAALIN TAUSTAA

Unta ja Unelmaa -musikaalin puvustamisessa suurimpana haasteena on hallita visuaalisesti suurta esiintyjäjoukkoa ja erottaa siitä erilaisia ryhmiä värien ja pukujen avulla. Seuraavaksi jäsentelemme tätä ongelmaa systeemiajattelun kautta. Selvitämme musikaalin tematiikkaa ja siihen vaikuttavia taustatekijöitä ja niiden vuorovaikutusta toisiinsa.

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMO:n mukaan koulujen Comenius- yhteistyöhankkeet auttavat nuoria ja opetushenkilöstöä ymmärtämään Euroopan kulttuurien ja kielten monimuotoisuutta ja niiden arvoa, sekä parantavat osallistujien kielitaitoa. Comenius -yhteistyöhankkeet ovat kaksivuotisia yhteisesti valitun teeman ympärille rakennettuja hankkeita, joihin osallistuvia kouluja tulee olla vähintään kolmesta eri ohjelmaan osallistuvasta maasta. Hankkeiden tulisi sijoittua luontevaksi osaksi tavanomaista koulutyöskentelyä. Oppilaskeskeisissä hankkeissa oppilaat ja opettajat työstävät yhtä tai useampaa kaikkia kiinnostavaa aihetta osana koulutyötä. Keskeisiä osallistujia ja toimijoita ovat oppilaat. Rajattu määrä oppilaita voi matkustaa yhteistyökouluihin projektitapaamiseen opettajien kanssa. Koulun kehittämiseen keskittyvät hankkeet antavat mahdollisuuden vertailla ja vaihtaa tietoja sekä kehittää oppilaitosten hallintoa ja opetusta yhdessä eurooppalaisten kollegojen kanssa. (CIMO, kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus, 2010.)

Unta ja Unelmaa -musikaalin tuottaa Savonlinnan Taidelukio yhteistyössä puolalaisen, saksalaisen ja turkkilaisen oppilaitosten kanssa, joista tulee esiintymään noin 30–40 oppilasta. Heidän puvustuksestaan emme kuitenkaan ole vastuussa. Savonlinnan Taidelukiolaisten puvustuksen budjetti on n.1500 €, jonka saamme Taidelukion rahastoista (600 €) sekä Savonlinnan kaupungilta (900 €). Näytelmä saa ensi-iltansa 9.5.2010 Savonlinnasalissa, minkä jälkeen musikaalia esitetään vielä kahdesti 10. päivä touko-kuuta. Vastuullamme on puvustuksen suunnittelun lisäksi myös valmistuksen ohjaus. Saamme koulun kautta avuksemme muotoilun koulutusohjelman alemman vuosikurs- sin oppilaita valmistusvaiheeseen.

Ohjaajana toimii Kira Boesen-Muhonen, jonka aikaisempia nuorisoteatteriohjauksia ovat mm. Sydänaseet, Shokki ja Katto Kassinen. Boesen-Muhonen toimii myös Taidkoulu Hyrrän rehtorina. Lisäksi hän on työskennellyt näyttelijänä Savonlinnan Teaterissa. Ohjaajan toiveena oli, että tekisimme puvustuksesta nykyaikaisen ja menevän. Näyttelijöinä musikaalissa esiintyy 64 taidelukiolaista. He ovat iältään 16 -19 -vuotiaita, eli oppilaita on mukana kaikilta vuosikursseilta. Musikaalin päähenkilöt ovat Tyttö ja Vahva. Muut esiintyjät eli ns. taustajoukko jakaantuvat erilaisiin ryhmiin.

Tarinan käsikirjoitus on ohjaaja Kira Boesen-Muhosen kirjoittama. Käsikirjoitus ja koreografia rakentuvat vähitellen harjoitusten myötä. Musiikilla ja tanssilla on itseoitteutetusti suuri rooli musikaalissa, joka tulee ottaa huomioon puvustuksen suunnittelussa. Taidelukiolaiset säveltävät ja sanoittavat itse suurimman osan esitettävästä musiikista. Tyyli on pop ja rock. Mukana on myös lainakappaleita mm. Michael Jacksonilta, Bee Geesiltä, Abbalta ja tunnetuista oopperoista. Viisitoistahenkisen bändin säestää kappaleita koko musikaalin läpi lavan taka-alalla.

Lavastuksen ovat suunnitelleet ja toteuttaneet Savonlinnan ammatti- ja aikuisopiston teatteritekniikan opiskelijat Emma Kosonen ja Laura Tolppa lehtori Anne Peltosen johdolla. Lavastus on jo suunniteltu valmiiksi ja siitä on tehty pienoismalli (Kuva 1). Lavan hallitseva elementti on silta, joka kulkee lavan poikki. Takaosaan on varattu tila bändille, joka voidaan tarvittaessa peittää verholla. Takaseinälle tulee valkokangas, johon heijastetaan taidelukiolaisten video- ja valokuvateoksia. Lavan etuosaan on jätetty runsaasti liikkumatilaa tanssimiselle. Musikaalissa käytetään myös pyörillä liikuttavia pulpetteja, joiden käyttötarkoitusta muunnellaan kohtauksien mukaan. Lavalle sijoitetaan myös keinu. Lattia on vaaleaa puuta ja lavastus on muutoin melko väritön. Tämä antaa meille mahdollisuuden tuoda esiin paljon värikkyyttä. Unta ja Unelmaa-musikaalin valosuunnittelu alkaa vasta myöhemmässä vaiheessa, kun käsikirjoitus on valmis ja näytelmä koossa.

KUVA 1. Pienoismalli lavastuksesta

5 PUVUSTUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Tapasimme ohjaajan ensimmäisen kerran marraskuussa 2009, jolloin hän kertoi musiikaalista pääpiirteittäin. Hän määritteli musiikaalin sijoittuvaksi koulumaailmaan ja nykyaikaan. Boesen-Muhonen sanoi taidelukiolaisten pukeutumisen olevan jo itsessään erikoista ja huomiota herättävää, mistä voisimme ottaa hyvin vaikutteita suunnitteluun. Koska musiikaalin esiintyjät ovat lukiolaisia ja he myös esiintyvät oman ikäisinaan, haluamme tukea puvustuksella nuorten ilmaisua.

5.1 Käsikirjoitus

Ohjaaja Kira Boesen-Muhosen mukaan Unta ja Unelmaa -musikaali on kollaasiesitys, jonka teemat ja aiheet ovat pulpunneet yksilön ja yhteisön välisistä ristiriidoista ja haasteista. Musikaali herättää kysymyksiä siitä, kestämmekö ulkopuolelta meihin kohdistuvat paineet vai jaksammeko yhdessä toisiamme tukien. Musikaalissa osallisina olevat ulkomaalaiset koulut Puolan Garwolinista, Saksan Fürstenausta sekä Turkin Canakkalesta tuovat oman osansa esitykseen toisella puoliajalla. Heidän esityksiinsä kuuluu oman maan musiikkia, tanssia ja laulua. Ohjaajan ratkaisu oli sitoa kolmen eri

maan esitykset tarinaan mukaan sillan ja Tytön avulla. Tyttö ylittää sillan ja kohtaa samalla uuden ihmisen, joka on vuorollaan joku esiintyvien maiden näyttelijöistä.

Musikaali sijoittuu nykyajan koulumaailmaan. Se on kertomus unelmista ja niiden saavuttamisesta. Pääosassa ovat nuoret ja heidän arkipäivässään kohtaamansa ilot ja surut. Musikaalin kappaleet kertovat kiireen ja stressin sietämisestä ja maailman asettamista vaatimuksista, toisaalta tähdeksi tulemisesta, menestymisestä ja unelmasta päästä jonnekin kauas pois arjen keskeltä. Jokaisella on jokin haave tai unelma paremmasta, jonka avulla he jaksavat eteenpäin.

Musikaalin päähenkilö on Tyttö. Tyttö on arka ja epävarma. Hän on tuskainen ja hauutoo itsemurhaa, sillä kokee, ettei hänellä ole olemassa unelmaa. Hän haluaa päättää päivänsä, koska ei näe mitään syytä jatkaa sitä ja haluaa heittäytyä reunalta alas. Toinen päähenkilö on tyttö nimeltään Vahva, joka on Tytön vastakohta; iloinen, reipas, energinen ja muita kannustava. Hänestä huokuu soturimaisuus ja taisteluhenkisyys sekä heikompien puolustaminen. Vahva syöksyy apuun juuri kun Tyttö on hyppäämässä jyrkänteeltä alas ja kiskaisee Tytön takaisin elämään.

Vahvan ja muun joukon avustuksella Tyttö nostetaan keinuun ja hänelle halutaan antaa edes yksi unelma, jotta hän jaksaisi jatkaa elämää eteenpäin. Seuraavassa kohtauksessa käynnistyy näytelmä näytelmän sisällä. Siinä nuoret ovat mukana kykyjenetsintäkilpailussa, jossa Vahva jakaa heille rooleja. Paikalle tulevat mm. tuottaja, ohjaaja, apulaisohjaaja ja assistentti. He toimivat tuomareina kun nuoret tulevat yksitellen kokeilemaan onneaan esittäen pätkiä tunnetuista oopperoista sekä potpureja eri pop- ja rock- kappaleista. Tyttö seuraa kilpailua sivusta ja hänet vedetään mukaan tanssiin, jolloin hän huomaa taas hymyilevänsä. Vähitellen Tytön itseluottamus kasvaa ja hän uskaltaa tulla muiden nuorten seuraan ja rohkaistuu ilmaisemaan itseään. Hän esittäytyy myös tuomareille, jotka tuovat hänelle sopimuksen allekirjoitettavaksi. Ohjaajan sanoin musikaalissa on kyse siitä, että ryhmän tuki ja apu on se, joka nostaa meidät taas uudestaan jaloillemme.

5.2 Ensimmäiset ideat ja värikartat

Luettuamme siihen mennessä kirjoitetun käsikirjoituksen (Liite 1) teimme ensimmäisten mielikuvien pohjalta värikartat (Kuvat 2 ja 3), jotka näytimme ohjaajalle seuraavassa tapaamisessa. Ensimmäisen värikollaasin (Kuva 2) teimme ajatellen pääroolihenkilöitä, Vahvaa ja Tyttöä. Kokosimme toiselle puolelle kirkkaita, räiskyviä värejä: keltaista, vihreää, oranssia ja punaista. Valitsimme nämä värit, sillä ajattelimme, että ne kuvastavat hyvin Vahvan energisyyttä ja pirteyttä. Lisäksi kirkkaat värit viestittävät keväästä, joka on musikaalin esitysajankohta. Toiselle puolelle kokosimme viileämpiä, maanläheisempiä värisävyjä, jotka luovat mielestämme mielikuvia tytön herkkyydestä ja haavoittuvaisuudesta.

KUVA 2. Värikollaasi 1

Toisen värikollaasin (Kuva 3) teimme ajatellen musikaalin yleisilmettä. Kuvassa esiintyy vasemmalla puolella yläreunassa kiiltäviä ja metallinhohtoisia sävyjä, jotka voisivat tuoda musikaaliin glamour-henkeä. Vasemmalla alalaidassa on mustavalkoisia pintoja, joiden avulla olisi mahdollista tuoda esiin voimakkaita kontrasteja; esimerkiksi luoda kauas näkyviä painokuvioita. Kollaasin oikealla puolella ovat veden sävyt, siniset ja vihreät sekä ruskeat ja muut maanläheiset värisävyt. Lisäsimme näitä värejä, koska halusimme esitellä ohjaajalle erilaisia vaihtoehtoja.

KUVA 3. Värikollaasi 2

Boesen-Muhonen piti kirkkaista väreistä niin paljon, että päädyimme yhdessä siihen ratkaisuun, että puvustuksen yleisilmeestä tulisi hyvin värikylläinen. Lisäksi ohjaaja miellytti mustavalkoisuus sekä metallinhohtoisuus, jota hän ehdotti käytettäväksi kohtaukseen, jossa esitetään laulukilpailua. Maanläheiset sävyt hylkäsimme, koska ne hukkuisivat liikaa Savonlinnasalin lattian väritykseen. Olimme kuitenkin yksimielisiä siitä, että Tytön surkeaa olemusta kuvastamaan sopisi parhaiten ruskea sävy.

Ohjaajan toiveena oli, että päähenkilön eli Tytön olemuksessa olisi Muumilaakson Ninnin henkeä (Kuva 4). Tyttö on näytelmän alussa ikään kuin näkymätön, koska on menettänyt toivonsa ja hautoo itsemurhaa. Näytelmän loppua kohden hän saa uutta toivoa ja hänen roolihahmonsakin kasvaa. Tämän muutoksen tulisi näkyä puvustuksessa erittäin selvästi. Lisäksi ohjaaja toivoi Tytölle viimeiseen kohtaukseen jonkin hyvin kirkkaan värin.

KUVA 4. Muumilaakson Ninni

5.3 Tunnelmakuvat

Tytön asun suunnittelemiseksi etsimme lehdistä inspiroivia kuvia ja kokosimme niistä kollaasin ideoinnin avuksi (Kuva 5). Kaikissa kuvissa on luonnonläheisiä sävyjä, jotka voisivat mielestämme kuvata Tytön olemusta. Huomionsa kiinnittivät näissä kuvissa myös hennot ja keveät materiaalit sekä tietty herkkyys ja hauraus, jotka heijastuvat henkilöiden ja vaatteiden kautta.

KUVA 5. Kollaasi tytön asun ideoimiseksi

Suosikiksi kollaasista nousi kuva, jossa naisella on yllään takki paksusta materiaalista ja sen päällä harsomainen kangas (Kuva 6). Mietimme, että voisimme tuoda päänhenkilön sisäistä kasvua esille yhdistelemällä hyvin erilaisia materiaaleja. Ohut ja ehkä repaleinenkin harso voisi kuvastaa roolihenkilön heikkoutta ja haavoittuvaisuutta musiikalin alussa. Nämä ominaisuudet tulisivat esille myös hahmon muuttuessa. Lisäksi ajattelimme, että voisimme pelata materiaalien päällekkäisyydellä, esimerkiksi pehmentää jotain kirkasta väriä laittamalla sen päälle harson, joka toisi muunneltavuutta Tytön asuun.

KUVA 6. Tunnelmakuva Tytön asusta

Toisen päähenkilön Vahvan luonteenpiirteitä ajatellen etsimme meitä inspiroivia kuvia ja kokosimme niistä oman kollaasin (Kuva 7). Kaikissa kuvissa on energisyyttä ja liikettä, jotka kiinnittivät huomiomme, sekä kirkkaita värejä, jotka tuovat persoonaa esille. Vahvan tulisi erottua muusta ryhmästä omaksi roolihenkilökseen, mutta toisaalta hän ei saisi vaatteillaan viedä liikaa huomiota Tytöltä. Vahva joutuu liikkumaan ja laulamaan lavalla paljon, joten hänen asunsa tulisi olla mukava ja joustava päällä. Lisäksi esiintyjä on rintava, joten puvun pitäisi olla edestä tukeva kuitenkin haittaamatta laulamista.

KUVA 7. Kollaasi Vahvan asun ideoimiseksi

Vahvan asua miettiessämme löysimme kuvan, jossa on nuori tyttö pukeutuneena mustaan mekkoon ja kirkkaan värisiin sukkahousuihin (Kuva 8). Hänellä on jalassaan rullaluistimet, jotka tuovat kuvaan vauhtia. Tämä kuva puhutteli meitä, koska siinä on pirteä vihreän sävy yhdistettynä mustaan, mikä tuo voimakasta kontrastia asukokonaisuuteen. Kuvasta heijastuu elämänmyönteisyys ja iloisuus. Myös ohjaajan mielestä tämä kuva oli kiinnostavin.

KUVA 8. Tunnelmakuva Vahvan asusta

Musikaalissa puvustettavat muut esiintyjät jakaantuvat kahteen ryhmään. Heistä OMUTE-ryhmäläiset, eli taidelukion oopperamusiikki- ja teatterilinjan opiskelijat, tulevat esiintymään kohtauksessa, johon halutaan hakea glamour-henkistä tunnelmaa. Tämä ilmenee tunnelmakuvassa (Kuva 9) metallinsävyisinä ja paljettipintaisina kankaina, tyllialushameina ja plyymeinä. Nähtyään tämän kuvan Boesen-Muhonen ehdotti myös pulpetista vedettävien sulkaviuhkojen, aurinkolasien, hattujen ja käsineiden käyttämistä asujen täydentämiseksi.

KUVA 9. Tunnelmakuva Omutelaisten asuista

Mietimme myös muun joukon asuja. Olimme yhtä mieltä siitä myös ohjaajan kanssa, että asujen tulisi olla värikkäitä ja värien tulisi erottua suurina pintoina. Työstimme tästä kollaasin (Kuva 10), jonka avulla lähdimme ideoimaan esiintyjien asuja. Kollaasissa tulivat esille värikkyyys, jonkinlaiset kaavut tai takit esiintyjillä, väljät haaremi-housut, farkku, sekä erilaiset hapsut ja tupsut asujen koristelussa.

KUVA 10. Tunnelmakuva muun joukon asuista

Musikaali tulee sisältämään paljon tanssiosuusia, joten haluamme, että puvustus ei häiritse liikkumista, vaan asuissa olisi mukava olla. Tähän vaikuttavat eniten materiaallivalinnat sekä pukujen muodot ja väljyydet. Asut eivät saa olla liian kiristäviä, mutta eivät myöskään liian väljiä niin, että ne jäisivät esimerkiksi tanssiessa jalkojen alle. Haluamme käyttää mahdollisuuksiemme mukaan joustavia materiaaleja ja luonnonkuituja niiden hengittävyiden ja imukykyisyyden vuoksi. Luonnonmateriaalien helppo värjäytyvyys on myös etu.

6 SUUNNITTELUUN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT

Soveltuvien ratkaisumallien kenttä määrittelee toiminnat ja niiden järjestyksen, jotta systeemi tuottaisi tulosta. Mallin vaihe pysyttelee ideoiden ja teorioiden maailmassa, vaikka se esittelee mahdollisuuksia, joita voidaan hyödyntää reaali maailmassa. Teoreettisia perusteita ja muuta systeemiajattelua voidaan pitää tällaisina alaluokkina (Anttila 2005, 436.) Seuraavassa käsittelemme teoreettista taustatietoa väripsykologiasta, nuorten pukeutumisesta sekä puvustuksen merkityksestä musikaalissa. Nämä tiedot tulevat omalta osaltaan vaikuttamaan musikaalin puvustamiseen.

6.1 Värit ajan ja tunteiden viestittäjinä

Jo antiikin Kreikassa näyttämöpukujen ja koristeiden väreillä oli tärkeä merkitys. Onnelliset roolihahmot puettiin kirkkaan värisillä nauhoilla koristeltuihin tunikoihin, traagiset hahmot käyttivät harmaata, sinistä ja vihreää (Salmela & Vanhatalo 2004, 10). Värit ovat laadun määreitä, visuaalisia adjektiiveja. Ne ovat ilmaisseet muinoin ja ilmaisevat yhä nopeasti olennaisen tärkeitä ympäristön ominaislaatuja ja käytettävyyden tilaa. (Huttunen 2005, 27.) Michael Gilletten (2000, 91) mukaan värejä ei kuitenkaan voi tulkita yksiselitteisesti. Värien merkitys on jatkuvassa muutoksessa, johon vaikuttavat monet eri tekijät: kulttuuritausta, ikä, persoonallisuus, värien vierekkäisyys sekä yksilön mielentila.

Tässä musikaaliproduktiossa väreillä tulee olemaan erityisen suuri merkitys, sillä Savonlinnasali on tilana melko suuri. Värien avulla on mahdollista viestittää vahvoja mielikuvia roolihenkilöiden luonteenpiirteestä aina salin takariveille saakka. Pyrkimyksenämme on käyttää värejä selkeästi ja suurina pintoina. Gilletten (2000, 91) mukaan teatteripuvustuksessa on tyypillistä käyttää pieniä määriä korostusväriä, joka on kontrastissa toisen värin kanssa. Tämän avulla voidaan luoda enemmän dynaamisia jännitteitä kuin käyttää vähemmän vastakkaisia värejä. On myös tärkeää, miltä eri värit näyttävät toistensa rinnalla. Johannes Itten (1998, 91) toteaa maalaustaiteellisesta näkökulmasta, että yksi kuvan väri ei koskaan toimi yksin, vaan se nähdään aina suhteessa ympäristöönsä. Mitä kauempana väri on toisesta väriympyrällä, sitä voimakkaampi on näiden kahden rinnakkaisvaikutus. Itten korostaa myös värin kylläisyyden ja väripintojen suuruuden oleellisuutta vaikutuksen aikaansaamiseksi. Ittenin mukaan,

yleensä värien vaaleat sävyt kuvaavat elämän valoisia puolia ja tummat sävyt symboloivat tummia ja kielteisiä voimia.

Unta ja Unelmaa - musikaalin puvustuksessa on ohjaajan toivomuksesta tärkeää, että päähenkilöt Tyttö ja Vahva eivät puvustuksellisesti ”syö toisiaan” vaan heidät nähdään yhtä tärkeinä hahmoina. Heidän luonteenpiirteidensä eroavaisuudet tulee silti välittää värien kautta, etenkin musikaalin alkupuoliskolla, jolloin Tyttö on heikko ja haavoittuvainen. Olimme yhtä mieltä siitä, että roolihenkilössä tapahtuva henkinen kasvu tulisi näyttää puvustuksessa värimuutoksen avulla. Ajatuksenamme puvustuksen yleiseen värimaailman oli, että se tulisi olemaan kirkasta ja värikästä. Gilletten (2000, 92) mukaan juuri nämä ominaisuudet kiinnittävät yleisön huomion näyttelijöihin. Ainoana säännöstelynä niiden käytölle Gillette näkee sen, että sävy ja arvo ovat sopivia karikatyyrille. Yksittäisen värin ainutlaatuinen ilmaisuarvo nähdään vertaamalla sitä muihin väreihin. Jotta välttyisimme virheiltiltä, meidän tulee mahdollisimman tarkasti tietää, mitä määrättyä sävyä tai väriluonnetta käytetään ja mihin sitä verrataan. Kun sanomme ”punainen” meidän tulee tietää, mitä vivahdetta käytetään. (Itten 1998, 91).

Koska kyseessä on nuorisomusikaali, joka sijoittuu nykyaikaan, värisävyt ja niiden yhdistelmät tulisi liittää vallitsevaan aikaan. Havainnoimalla muotilehdistä ja ympäristöstä trendivärejä voimme löytää ajankohtaisuutta. Olemmekin käyttäneet värihavainnointimme lähteinä enimmäkseen korkeatasoisia muotijulkaisuja kuten tuoreita Vogue- ja Elle-lehtiä, jotka voidaan sijoittaa trendit sanelemaan ylimpään kastiin muodin hierarkiassa, sillä ne esittelevät Haute Couturea (ransk. korkea muoti). Olemme myös luottaneet vahvasti omiin intuitioihimme ja makuumme värien valinnoissa. Kettunen (2000, 85) määrittelee intuition yksinkertaisimpana valintamuotona, jolloin jokin konsepti tuntuu vain paremmalta. Joitakin valitsimiamme kirkkaita kevään 2010 muotivärejä löytyi myös H&M:n kevät/kesä katalogista, joten ainakin sillä perusteella olemme onnistuneet tavoittamaan vallitsevan ajan värivalinnoissa. Katalogista nousi esiin erityisesti turkoosi, sähkönsininen, voimakas koralli, kirsikkaroosa, vadelmanpunainen ja sitruunankeltainen. Toisaalta värien trendikkyys ja ajan hermoilla oleminen ei ole puvustuksemme värimaailmassa itseisarvo, sillä aivan yhtä tärkeää on myös ottaa huomioon päähenkilöiden luonteenpiirteiden asettamat edellytykset. Myös ryhmät viestittävät omalta osaltaan viestejä väreillään.

Seuraavassa erittelemme niiden värien ominaisuuksia, joilla haluamme välittää viestettä roolihenkilöiden pukeutumisessa tai se on tarinan kannalta olennaista.

Ruskea

Gilletten (2000, 91) mukaan ruskea voi kuvastaa surullisuutta ja vastenmielisyyttä. Juuri tällaisia tuntemuksia päähenkilö Tyttö käy läpi itsensä kanssa. Toisaalta Hintsasen (2000) psykologisissa tutkimuksissa ruskea on liitetty mukavuuden ja turvallisuuden tunteisiin. Voitaisiin siis teoreettisesti ajatella, että Tyttö myös käyttäisi ruskeaa väriä yrittääkseen alitajuisesti hakea tarvitsemaansa turvallisuuden tunnetta. Hintsanen toteaa ruskean olevan erityisesti aikuisten mieleen, lasten on todettu käyttävän ruskeaa ollessaan surullisia. Tytön luopuminen ruskeasta takistaan symboloisi täten osuvasti juurikin siirtymää ankeasta lapsuudesta värikkääseen ja iloiseen nuoruuteen. Lisäksi Hintsasen mukaan ruskeaan pukeutuvaa ihmistä saatetaan pitää maanläheisenä ja lämpimänä ihmisenä, toisaalta myös hiljaisena hiirulaisena. Ruskeaan liitetään usein myös menetys ja kuolema. Syy-yhteys on selvä: pohjoisella pallonpuoliskolla vehreä kesä loppuu vihreiden kasvien ruskeaan kuolemaan. (Coloria, 2008). Ruskeaa voidaan siis tälläkin perusteella pitää sopivana värinä elottomalle Tytölle.

Keltainen:

Gilletten (2000, 91) mukaan keltainen on stimuloiva, iloinen, hilpeä ja rauhallinen väri. Itten (1998, 84) puolestaan näkee keltaisen kaikista valovoimaisimpana värinä, joka kuvastaa ymmärrystä ja tietoa. Nämä ominaisuudet sopivat mielestämme hyvin Tytön toisen asun väreiksi, sillä hänen sisäistä iloa ja rauhaa voitaisiin symboloida keltaisella. Päädyimmekin yhdessä ohjaajan kanssa valitsemaan sen Tytön takin alta paljastuvan puvun väriksi. Väri on mielestämme oiva valinta hänelle päähenkilönä, myös siksi, että se herättää valovoimaisuudellaan herkästi katsojan huomion. Meille itsellemme keltaisuus toi mieleen myös kevään leskenlehdet, jotka puhkeavat kukkaan pitkän synkän kauden jälkeen kuten Tyttökin.

Punainen

Punaista voidaan Gilletten mukaan pitää iloisena, rakastavana, aktiivisena, intensiivisenä, voimakkaana ja vahvana, toisaalta aggressiivisena ja uhmakkaana. (2000, 91). Punaisen mahtavaa hohtovoimaa on vaikea ylittää, mutta punainen on myös äärettömän taipuva ja sen sisään on mahdollista sijoittaa useimman luonteenpiirteet. (Itten,

1998, 86.) Punaista väriä ajattelimme käyttää korostusvärinä Omutelaisille, sillä he esittävät pyrkyyreitä, jotka haluavat herättää huomiota. Punaista väriä ajateltiin myös toiselle päähenkilölle, Vahvalle. Hänen kohdallaan päädyimme kuitenkin aniliinin punaiseen, jotta hän erottuisi näkyvämmäksi persoonaksi muista omalla värillään.

Oranssi

Oranssia voidaan pitää lämpimänä ja iloisena, stimuloivana ja hauskana. (Gillette 2000, 91). Oranssi tuo aurinkoista valovoimaa aineen maailmaan, joka saavuttaa lämmön ja aktiivisen energian maksimin. Juhlallisesta oranssista tulee usein ylpeää, pinnallista koreutta. (Itten 1998, 89.) Ajatuksena oli, että käyttäisimme oranssia yhtenä korostusvärinä elämäniloisille taustajoukoille eli farkku- ja trikooryhmille.

Violetti

Gilletten (2000, 91) mukaan, violettia voidaan pitää surullisena ja melankolisena, mutta Itten (1998, 90) toteaa, että heti kun violettia vaalennetaan, kehittyvät hellät ja elämäniloiset tunnelmat. Näistä syistä violetti pigmenttiväri sekoitettiin pastellimaiseksi peittopastalla, sillä emme halunneet käyttää ilottomampaa tummempaa violettia. Trikookankaissa yksi valitsemamme väri oli punavioletti, joka voidaan Ittenin (1998, 90) mukaan nähdä symboloivan rakkautta ja henkistä voimaa.

Sininen

Sinisen positiivisia ominaisuuksia voi Gilletten (2000, 91) mukaan olla miellyttävyys, tyytyväisyys, viileys, turvallisuus, mukavuus, hellyys ja sosiaalisuus. Ittenin (1998, 88) mukaan tummuessaan sinisestä tulee pelon, haluttomuuden ja surun symboli. Valitsimmekin yhdeksi trikookankaan värisävyksi vaaleamman turkoosinsinisen välttääksemme synkkyuden viestimisen.

Vihreä

Vihreä symboloi Gilletten (2000, 91) mukaan rakkautta, turvallisuutta, rauhallisuutta ja henkistä tasapainoa. Hedelmällisyys ja tyydytys, usko ja rauha ovat vihreän ilmaisuaroja. Kun vihreään lisätään keltaista ja se lähenee keltavihreää, on saavuttu nuoruuden ja ilon valtakuntaan. Vihreään on helppo sekoittaa monia vihreän versioita, ja värin lukuisat kontrastimahdollisuudet antavat sille erilaisia ilmaisumahdollisuuksia. (Itten 1998, 88- 89.) Koska kyseessä on nuorisomusikaali, vihreän värin käyttö onkin

hyvin perusteltua. Myös muiden ominaisuuksien kuvaus sopii trikoo- ja farkkuryhmi-
le, jotka ovat tukevasti elämässä kiinni ja sinut itsensä kanssa.

Musta

Mustan ominaisuuksia ovat Gilletten (2000, 91) mukaan mm. vahvuus, voimakkuus ja vanhuus. Musta liittyy länsimaisessa pukukulttuurissa suureen juhlaan. Musta onkin näistä syistä oiva värivalinta Omute – ryhmäläisille, joiden roolit edellyttävät voimakastahtoisuutta ja juhlallista pikkuvanhuutta.

6.2 Puvustuksen merkitys musikaalissa

Näyttämöpuku jää usein vaille ansaitsemaansa huomiota. On sanottu, että se on parhaimmillaan ollessaan näkymätön. Puku on osa kokonaisuutta, eikä sen ole tarkoitus viedä päähuomiota esitykseltä. Taidokkaasti suunniteltu ja toteutettu huomaamattomuus saattaa kuitenkin jättää vaikutelman, ettei puku olisikaan tärkeä. Parhaimmillaan puku vaikuttaa katsojan alitajuntaan samalla tavoin kuin valo, ääni tai tuoksu: se luo tunnelmaa, vie mukanaan eri aikaan, paikkaan ja maailmaan. Toisaalta puvun avulla voidaan kyseenalaistaa itsestäänselvyyksinä pitamiämme asioita, niitä, joita nähdäksemme olemme ehkä liian lähellä. (Salmela & Vanhatalo 2004, 14.)

Harva ohjaaja toteaa enää nykypäivänä puvun olevan ”yhden tekevä, kunhan vain sujuu”. Ulkomuodoltaan tyyppiteltyjenkin näyttämöhahmojen takana on yleensä dramaturginen kokonaisajattelu ja estetiikan valinta. Ammattitaitoinen pukusuunnittelija on tietoinen valinnoistaan ja niiden taustoista. Puku on ensisijaisesti olemassa esiintyjän yllä, osana häntä ja hänen hahmoansa. Esiintyjälle puku ei ole osa katsomosta nähtävää visuaalista kokonaistaideteosta, vaan käsinkosketeltava, kaikin eri aistein koettava ”toinen iho”. Hyvä puku on sellainen, jota kukaan ei yksin ole kyennyt kuvittelemaan (Salmela & Vanhatalo 2004, 14.)

Unta ja Unelmaa -musikaali voidaan nähdä kasvun välineenä nuorille. Siitä syystä puvustuksella on tavallistakin tärkeämpi osuus roolin rakentamisessa ja ilmaisun tukemisessa. Nuoret esittävät omanikäisiä hahmoja ja puvuilla on mahdollista tukea heidän nuoren identiteettinsä kokemista. Puvustuksella haluamme tuoda esille, miten nuoret oikeasti pukeutuvat tänä päivänä. Toisaalta musikaaleissa on tavallisesti tapana,

että asut ovat karrikoituja ja korostettuja lavalla. Myös Gardyne (2004, 71) toteaa, että musikaaleissa on kyse ihmisistä ja siitä, mitä heillä on yllään ja miltä he näyttävät. Molempia seikkoja voidaan pitää perusoletuksena sille että tarina tulee ymmärretyksi yleisölle niiden avulla.

6.3 Nuorten pukeutuminen

Tarkoituksenamme on tarkastella nuorten pukeutumista ilmiönä ja osana suomalaista kulttuuria. Nuorten pukeutuminen toimii yhtenä tärkeistä lähtökohdista puvustuksen suunnittelulle, koska musikaali sijoittuu nuorten maailmaan. Pukeutuminen on osa jokapäiväistä toimintaamme, jossa muokkaamme ulkoasuamme kokonaisuudessaan. Ruohosen (2001, 29, 49) mukaan nuoruus voidaan nähdä välivaiheena lapsuudesta aikuisuuteen siirryttäessä. Virallisissa tilastoissa nuoriksi luokitellaan yleensä alle 25-vuotiaat. Käsite ”nuoruus” on vakiintunut vasta viime vuosisadalla. 100 vuotta sitten vallinneessa yhteiskunnassa siirryttiin lapsuudesta aikuisuuteen ilman välivaihetta. Nuorisosta on tullut 1960-luvulta lähtien oma markkinoinnin kohderyhmänsä. Tähän ovat vaikuttaneet uudenaikaistuminen ja nuorisokulttuurin synty. Sana nuorisomuoti tuli Suomeen juuri 1960-luvulla, vaikka sen todellinen valtakausi alkoi vasta vuosikymmen myöhemmin.

Pukeutuessaan nuori rakentaa identiteettiään, ja siksi nuoruutta tulee tarkastella myös elämänvaiheena. Identiteetin luomisessa on kysymys minäkäsityksen jatkuvuudesta, eli siitä, miten ihminen kokee itsensä suhteessa ulkoiseen ja sisäiseen maailmaan eri tilanteissa ja ihmisen eri kehitysvaiheissa. Nuoruudessa kehitykseen liittyvät kriisit aiheuttavat jännitystä identiteetin ja roolien yhteen sovittamisessa. (Ruohonen 2001, 50.) Musikaalissa esiintyvät nuoret ovat juuri siinä kehitysvaiheessa, että murrosikä on takanapäin ja itsenäistyminen sekä työ- ja koulutuspaikan löytäminen ovat edessä. Voi olla, että moni taidelukiolaisista hakee vielä paikkaansa maailmassa. He voivat kokea epävarmuutta itsensä suhteen ja siksi me voimme yrittää tukea heidän identiteettiään puvustuksen avulla. Kun nuorille annetaan mahdollisuus valita esiintymisasunsa itse sekä vaikuttaa sen ulkonäköön, he voivat tuntea itsensä varmemmiksi lavalla.

Tyyli ja identiteetti ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Tyyli ulospäin näkyvänä käsityksenä määrittelee, minkä kuvan ihminen haluaa itsestään antaa ja millaisena muut hänet näkevät. Yksityisen ihmisen tyyliä säätelevät mm. kulttuuri, sosiaalinen asema, elämäntapa, muoti sekä kulutustottumukset. Myöhäismodernille kulttuurille on tyypillistä useiden tyylien samanaikaisuus, joista ihminen voi valita ja joita hän voi vaihdella tilanteen mukaan (Ruohonen 2001, 54.)

Nuoret ovat hyvin suvaitsevaisia erilaisia tyylejä kohtaan. Vaikka itse ei pidetä jostakin pukeutumistyylistä, sallitaan se toisille. Kuitenkin nuoret ovat hyvin tietoisia siitä, että joihinkin vaatekappaleisiin, kuten skinien käyttämään pilottitakkiin tai kansallispukuun liittyy symbolisia merkityksiä. Vaate itsessään on neutraali, merkitys syntyy siitä, mihin asiayhteyteen se liitetään. Tällöin voi syntyä ristiriita henkilökohtaisen maun ja symbolisen merkityksen välille. Tiettyä vaatetta ei käytetä, koska ei haluta tulla luokitelluksi väärään ryhmään. (Ruohonen 2001, 58) Nykynuorten pukeutuminen on varmasti hyvin erilaista kuin esimerkiksi heidän vanhempiensa; nykyisin ollaan paljon suvaitsevaisempia persoonallista pukeutumista kohtaan ja erilaisten tyylien sekoittelemista pidetään hyväksyttävänä. Taidelukio ympäristönä voi olla inspiroiva paikka pukeutumiselle ja seuraamalla luokkatovierien asuvalintoja nuoret saattavat keksiä uusia tyylejä ja villityksiä.

6.3.1 Massatuotantoa ja kirpputoreja

Pukeutumisen viestit ovat hyvin kulttuurisidonnaisia. Samankin henkilön pukeutuminen vaihtelee eri tilanteissa ainakin julkisella ja yksityisellä alueella. Pukeutuminen reflektoi muuttuvia historiallisia olosuhteita ja yhteiskuntarakenteita, mutta on myös tyyllinen tehokeino, joka luo ja konstituoi näitä muutoksia kulttuurissa. (Ruohonen 2001, 29-32.) Musikaalin puvustuksen lähtökohtana ovat nuorten nykyaikaiset vaatteet. Nuorison pukeutumista hallitsevat nykyisin voimakkaasti globaalit vaateketjut, esimerkiksi H&M, joiden valikoimista moni nuori löytää itsensä henkisiä vaatteita. Kansainväliset vaatekaupat tuovat jatkuvasti uusimpia trendejä nykyään Suomeenkin, tosin hiukan muita jäljessä. Sitä kautta nuorten pukeutuminen on joka tapauksessa muuttunut entistä trenditietoisemmaksi. Lisäksi Internetin runsaalla nettikauppavaliokimalla sekä vaate- ja muotiblogeilla on väistämättä ollut vaikutus 2000-luvun pukeutumiskulttuuriin. Myös tässä produktiossa puvustuksen suunnitteluun voi vaikuttaa

alitajuisesti blogien ja muiden nettisivujen seuraaminen. Seuraamme esimerkiksi Hel-looks- sivustoa, joka on persoonallista suomalaista katumuotia dokumentoiva sivusto. Vastaavanlaista nuorten urbaania katumuoti-tyyliä on dokumentoitu 2000-luvulla myös laajasti muualla maailmassa. Olemme tutustuneet mm. STREET The Nylon Book of Global style- julkaisuun, joka esittelee Hel-looks –blogin tavoin valokuvia nuorista kaduilla.

Hel-looks sivustolta poimittujen kuvien kollaaseissa (Kuvat 11 ja 12) nuorten pukeutuminen voidaan tulkinta hyvin yksilöllisenä, mutta toisaalta niistä voidaan poimia joitakin samankaltaisuuksia. Nuoret esimerkiksi käyttävät rohkeasti eri tyyliä ja värejä, pukevut vaatteet useimmiten kerroksittain, yhdistellen sekä väljempää että vartalonmyötäisempiä vaatekappaleita. Ronskit pintastruktuurit ja printit ovat ilmeisen suosittuja. Asusteet ovat myös näyttävästi edustettuina; hattuja, villejä aurinkolaseja, värikkäitä kenkiä ja kengännauhoja, bändipinssejä ja persoonallisia koruja. Hel-looksissa tyttöjen keskuudessa on ollut jo vuosien ajan trendikästä yhdistää leggingsit mekkoon tai tunikaan, toisaalta myös rennot haaremihousut ovat selvästikin taas tulleet takaisin muotiin. Kuvista käy myös ilmi, että farkut ovat totisesti edelleen nuorten suosiossa. Poikien päällä kravattit ja rusetit eivät näytä lainkaan konservatiivisilta vaan hauskoilta, sillä ne on osattu yhdistää nuorekkaasti muuhun vaatetukseen. Nuorten tyylit täydentyvät persoonallisesti leikatuilla ja värjätyillä hiusmalleilla. Pukeutuminen vaikuttaa hyvin huolelliselta, mutta toisaalta joistakin nuorista huokuu välittömämpi suhde omaan tyyliinsä, joka ilmenee rennon boheemina habituksena.

KUVA 11. Suomalaisen nuorten tyttöjen katumuotia Hel-Looks sivustolta vuosilta 2005–2010

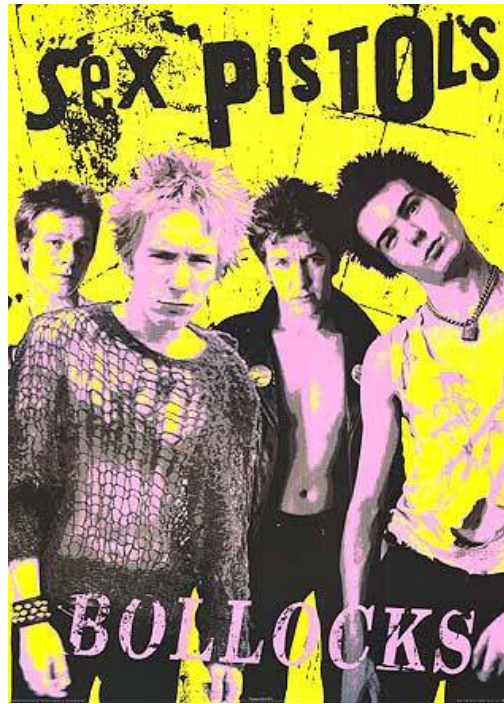

KUVA 12. Suomalaisten nuorten miesten katumuotia Hel-Looks-sivustolta vuosilta 2005–2010

Kaupallisen nuorisomuodin vastapainoksi ovat 1990- luvulla nousseet kulutuskriittiset nuoret ja kirpputori-ilmiö. Tähän osasyynä voi olla taloudellinen lama ja työttömyys, mutta tätä voi pitää tietoisena vastareaktiona kaupallisen nuorisomuodin laajenemiselle. (Ruohonen 2001, 48.) Yhä useammat nuoret käyvät kirpputoreilla etsimässä täydennystä vaatekaappiinsa ja se näkyy heidän pukeutumisessaan. Kaikenlaiset vintage- löydöt ja persoonalliset kirpputorivaatteet tekevät vastarintaa nuorten massapukeutumiselle. Tämä näkyy varmasti myös taidelukiolaisten pukeutumisessa, koska taidekouluille on tyypillistä, että oppilaat haluavat erottua massasta persoonallisesti. Ruohonen (2001,98) toteaaakin, että aktiiviset teatterissa, taidenäyttelyissä, konserteissa ja kirjastossa kävijät harrastavat usein myös itse jotakin taiteenlajia ja tekevät vaatteitaan itse. Tämä voisi toteutua myös taidelukiolaisten kohdalla, koska he ovat vahvemmassa kosketuksessa taiteeseen ja kulttuuriin kuin muut oman ikäisensä.

6.3.2 Ala- ja populaarikulttuurin vaikutus muotiin

Yleisimmin muodin liikkeet syntyvät ihmisen halusta jäljitellä ylempiä sosiaalisia ryhmiä. Nuoret luovat kuitenkin omia tyylejään, joiden jäljittelyn kohteena saattaa olla myös yhteiskunnan alin kerrostuma. Punktyylin tarkoitus on shokeerata, osoittaa muille, että yhteiskunnassa on jokin pahasti vialla. Punkkarit omivat kaiken sen, mitä yhteiskunta halveksii ja pelkää. Tästä esimerkkinä toimii punkkarityttöjen tyylitelty prostituoitu- look (Ruohonen 2001, 32- 33.) Kapinalliset nuorisobändit, kuten Sex Pistols (Kuva 13) raivasivat tietä nuorison omalle näkemykselle rikkomalla rajoja esiintymisellään ja sanoituksillaan (Kemppinen, 1997, 16).

KUVA 13. Sex Pistols yhtye vuonna 1977

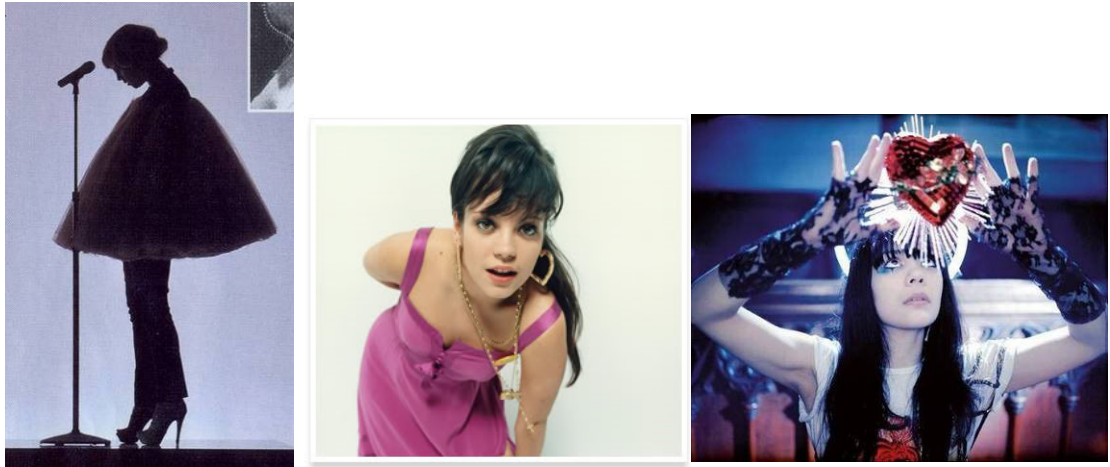
Alakulttuureilla on selvät, kullekin tyypilliset ulkoiset merkkinsä niin pukeutumisessa, musiikkimaussa kuin käyttäytymisessäkin. Korkea- ja populaarikulttuurin raja on viime vuosikymmeninä hämärtynyt. Korkeakulttuuri hyödyntää massakulttuurin aineksia ja huippumuoti lainaa aineksia katumuodista ja alakulttuureista. Suurin osa nuorista kuitenkin ei kuulu mihinkään alakulttuuriin, vaikka he saattavat pitää siihen viittavasta musiikista ja toistaa siihen kuuluvia elementtejä omassa pukeutumisessaan joko tietoisesti tai tiedostamattaan. Alakulttuureissa on pohjimmiltaan kysymys pienten kärkeiryhmien nuorista, joiden esille nostamista tiedotusvälineissä aikuisväestö on ohjaamassa ja tukemassa tarkoituksenaan saada ilmiö hallintaan, vaikka samalla saateetaan luoda nuorisosta kuva huonosti käyttäytyvinä ja huonosti pukeutuvina. (Ruohonen 2001, 48, 63–64)

Unta ja Unelmaa -musikaaliin sävelletyssä musiikissa on vaikutteita pop- ja rock musiikista, lisäksi lainakappaleita on Abbalta (Kuva 14), Bee Geesiltä (Kuva 15), Michael Jacksonilta (Kuva 16) sekä tunnetuista oopperoista. Koska musiikissa ei ole määritelty yhtenäistä genrelinjaa, emme myöskään tahdo tavoitella puvustuksella pelkästään yhtä tiettyä tyyli-suuntausta, vaan voimme poimia vaikutteita niin menneiden vuosikymmenten esiintyjien pukuloistosta kuin 2000-luvun artistien mitä erikoisimmista esiintymisasuista.

KUVAT 14, 15 JA 16. Abba, Bee Gees ja Michael Jackson

Nykymuodin supertähdet tulevatkin juuri musiikkimaailmasta. Elektropop-tähti Roisin Murphy (Kuva 17) oli näky Viktor & Rolfin kevään 2010 muotinäytöksessä. Irlantilainen laulaja oli puettu häikäisevään tylliunelmaan ja kirjaimellisesti nostettu korkeelle esittämään kaksi uutta kappalettaan. Poptähti Lily Allenin (Kuva 18) ja Chanelin muotitalon yhteistyö on suorastaan symbioottista, vaikka se ei vielä ole kestänyt kovin pitkään. Karl Lagerfeld on jo ehtinyt kuvata uuden muusansa *Ellen* kanteen. Allen on myös nostettu muotitalon mainoskampanjan keulakuvaksi. Lisäksi brittipoppari oli Chanelin tämän kevään näytöksen pääesiintyjä. Muotitalot seuraavat musiikkitrendejä tarkasti, ja artistit näkyvät yhä enemmän muotimaailmassa. Myös muita laulajia on nostettu 2000-luvun tyyli-ikoneiksi. Roisin Murphyn ja Lily Allenin ohella Bat For Lashes- yhtyeen laulaja Natasha Khanin (Kuva 19) tyyli kiinnostaa. (Elle Finland 2010, 48)

KUVAT 17 18 JA 19. Roisin Murphy, Lily Allen ja Natasha Khan

Populaarimusiikin tutkija, dosentti Tarja Rautiainen-Keskustalon (2010) mukaan, mikään tuote ei myy yksinään, vaan nykykuluttajille markkinoidaan kokonaiselämyksiä. Muoti ja musiikki täydentävät toisiaan. Kumpikin ala haluaa löytää uusia yleisöjä. Hänen mukaansa artistin on nykyisin panostettava myös ulkoasuunsa menestyäkseen. Esimerkiksi Lady Gaga (Kuva 20) viihdyttää musiikkinsa lisäksi villillä tyyllillään. Hänen *Bad Romance* – singlensä ensiesitys Alexander McQueenin näytöksessä houkutteli sadat tuhannet fanit Internetiin. Yhteistyö houkuttaa muodin pariin niitä, joita se ei muuten kiinnostaisi. Samalla artistit osoittavat, että huippumuoti pukee kaikkia. Maaliskuussa 2009 myös kolmen suomalaisnaisen kokoonpano Les Corps Mince De Francoise (Kuva 21) nousi Jean-Charles de Castelbajacin näytöslavalle Pariisissa. (Elle Finland Maaliskuu 2010, 48)

KUVAT 20 JA 21. Lady Gaga ja Les Corps Mince de Francoise

Lisäksi valloittavaa ja omintakeista pukeutumistyyliä edustavat omasta mielestämme populäärimusiikissa islantilainen laulajatar Björk (Kuva 22) sekä amerikkalainen laulaja-kitaristi Lenny Kravitz (Kuva 23). He saavat lavakarismaa asujensa lisäksi rajuista meikeistä ja kampauksista unohtamatta asusteiden käyttöä.

KUVAT 22 JA 23. Björk ja Lenny Kravitz

Loppujen lopuksi kaikki ympärillämme oleva muodoista ja väreistä musiikin, television, muotilehtien ja elokuvien kautta pukeutumiseen vaikuttaa siihen, miten näemme ja koemme nykyajan. Nämä vallitsevat muoti- ja kauneuskäsitykset vaikuttavat voimakkaasti puvustuksen suunnitteluun. Se, mitä esimerkiksi viisi vuotta sitten pidimme muodikkaana ja uudenaikaisena, näyttää nyt silmissämme auttamattomasti vanhanai-kaiselta.

6.4 Kysely taidelukiolaisille

Ohjaajan ehdotuksesta käytimme yhtenä suunnittelun apukeinona ystäväkirjamaista kyselyä, jolla voisimme lähestyä nuorten pukeutumista heidän omasta näkökulmastaan. Laadimme esityksessä mukana oleville lukiolaisille pienimuotoisen kyselylomakkeen (Liite 2), jossa tiedustelimme heidän omia pukeutumismielityksiään ja annoimme heille myös mahdollisuuden esittää omia toiveita musikaalin puvustuksen suhteen. Nuoret saivat vastata kysymyksiin omin sanoin tai lausein eli kysymykset olivat avoimia. Kyselyyn vastasi yhteensä 60 nuorta, joista poikia oli mukana ainoastaan 9.

Lempivaatteiksi mainittiin useassa vastauksessa farkut ja huppari. Tyyliä kuvailtiin myös rennoksi, mukavaksi ja käytännölliseksi. Tytöt kuvailivat tyyliään useissa vastauksissa tyttömäisiksi ja kertoivat käyttävänsä usein mekkoja, hameita ja tunikoita. Monet kirjoittivat pitävänsä värikkydestä, mutta toisaalta tummat värit vaatteissa saivat runsaasti kannatusta. Muutama nuori kuvaili tyyliään boheemiksi, hipiksi tai rockhenkiseksi. Yksittäisissä vastauksissa tulivat esiin mm. emo, punk, rockabilly, fruittari. Mainintoja saivat myös retro- tyyli ja vintage-vaikutteet. (Liite 3)

Tiedusteltaessa nuorten omia toiveita musikaalin puvustusta kohtaan suuri osa vastaajista toivoi musikaalin esiintymisvaatteiden olevan mukavia päällä; ei liian tiukkoja tai ylisuuria eikä liian paljastavia. Lisäksi vaatteilta toivottiin liikkuvuutta ja hengittävyyttä. Värikkyys sai paljon kannatusta ja puvustukseen toivottiin erikoisuutta. Yksittäisiä kieltäviä vastauksia saivat mm. korkeat korot, pitkät hameet, hevi-tyyli ja maastokuviot. Todella moni nuori kuitenkin vastasi kaiken käyvän.

Kyselyllä ei ole suunnitteluumme kuitenkaan merkittävää vaikutusta. Tarkoituksenamme oli lähinnä kyselyn kautta tutustua nuoriin paremmin ja luoda heistä kokonaiskuva joukkona. Kartoitimme kyselyn avulla myös nuorten vaatekoot ja kengännumerot, sillä meillä ei ollut resursseja ottaa erikseen henkilökohtaisia mittoja jokaiselta esiintyjältä. Lisäksi valokuvasimme jokaisen nuoren ja liitimme kuvat kyselyihin. Näin saimme koottua kätevästi kansion, josta voimme tarpeen tullen etsiä jokaisen nuoren tiedot.

7 PUKUSUUNNITTELU

Pehmeässä systeemianalysissä ongelmanratkaisu tapahtuu ideoiden kentässä. Checklandin (1984) mukaan yksi tapa tarkastella systeemiä on kuvata sitä yksikkönä, joka vastaanottaa tiettyjä tuotantopanoksia ja muuttaa ne tuotteiksi (Anttila 2005, 437). Unta ja Unelmaa- musikaalin puvustuksessa näitä tuotantopanoksia ovat nuorten pukeutumista ja väripsykologiaa käsittelevä taustatieto, jota olemme hankkineet, sekä käsikirjoituksesta ja havainnoinnista saamamme ideat. Nämä elementit huomioon ottaen lähdimme suunnittelemaan pukuja. Visuaalista ilmettä luodessamme otimme huomioon myös yhteiset ydinvisiot, jotka on määritelty luvussa 5.

7.1 Aivoriihi

Pukusuunnittelumme tueksi pidimme keskenämme aivoriihen, jossa ideoimme erilaisia vaihtoehtoja. Kettusen (2000, 75) mukaan aivoriihessä ryhmä ideoi mahdollisimman paljon ratkaisuehdotuksia nopeassa tahdissa. Hän toteaa, että se ei yleensä tuota valmiita ratkaisuja, vaan tuotetut ideat toimivat pohjana ideoinnille ja kehittämislle. Keräsimme ensin paperille listan kaikista mieleemme tulevista ideoista. Ensimmäisten ideakollaaseista saatujen mielikuvien ja suunnitteluun vaikuttavien tekijöiden pohjalta aloimme luonnostella eri tyylejä. Luonnostelu on Kettusen (2000, 92) mukaan visuaalista ajattelua paperilla. Piirtäminen muuttaa häilyvät ajatukset sellaiseen muotoon, jossa niitä voidaan tutkia, arvioida ja muuttaa. Luonnos kuvaa sitä, mitä ideasta voitulla. Piirsimme juhlavia, tyttömäisiä ja muodikkaita malleja, mutta myös rock- ja punk -vaikutteisia asukokonaisuuksia sekä toisaalta sporttisempia ja rennompia yhdistelmiä. Lopulta otimme kaikista piirtämistämme luonnoksista ideoita toteutukseen ja joitain hylkäsimme kokonaan. Lopullisia esityskuvia emme tehneet, koska henkilöitä oli niin paljon, ettei aika millään olisi riittänyt. Suunnittelimme ryhmän visuaalisen ilmeen pääpiirteittäin, mitä noudatimme valmistusvaiheessa.

Aivoriihessä esille nousi ainakin erilaisten värikkäiden tupsujen ja kangaspäällysteisten pallojen käyttäminen asuissa tehosteena, esimerkiksi housuissa sivuille kiinnitettyinä (Kuva 24). Lisäksi pohdimme sitä, miten trikookankaisia vaatteita voisi muokata helposti erinäköisiksi, esimerkiksi leikkaamalla reunoja hapsuiksi ja mahdollisesti liukuvärjäämällä niitä tai värjäämällä pelkät hapsujen päät erivärisiksi (Kuva 25). Nämä ideat kuitenkin jäivät toteuttamatta, koska ne eivät vaikuttaneet tarpeeksi selkeiltä erottuakseen suuren joukon puvustuksen keskeltä.

KUVAT 24 JA 25. Aivoriihen tuotoksia

Idea tunikan ja legginsien käyttämisestä alkoi hahmottua alusta alkaen. Aluksi mietimme värillisiä ja kirkkailla väreillä kuvioituja legginsijä yksiväristen tai mustien yläosien kanssa (Kuva 26), mutta lopulta päädyimme yksivärisiin mustiin legginsihin. Piirsimme tunikoiden kanssa yhdistettäväksi rusetteja ja värikkäitä hiuspantoja.

KUVA 26. Tunika- asujen ideointia

Ideoimme lisäksi urheilullisen ryhmän, joka voisi pukeutua sporttisiin takkeihin, huppareihin ja väljiin housuihin (Kuva 27). Mietimme mahdollista ulkoilukankaiden käyttämistä, josta saimme idean ryhmän väritykseen. Suunnittelimme metallinhoitoisten sävyjen yhdistämistä kirkkaan värisiin asusteisiin, joita tällä ryhmällä olisivat pipot, lippalakit, säärystimet ja rannustimet. Tehosteena voisi käyttää verkkokangasta ja spray- maalata tai muuten käsitellä sitä. Nämä ideat kuitenkin hylkäsimme, koska sopivien urheiluvaatteiden hankkiminen olisi ollut haastavaa ja kallista. Tämän ryhmän asuista kehitelimme kuitenkin väljiä housuja, joista syntyi idea haaremihousuista trikooryhmälle.

KUVA 27. Urheilullisen ryhmän ideointia

Saimme idean myös glamrock- ja punk -vaikutteisesta ryhmästä (Kuva 28), jonka asukokonaisuuksiinideoimme erilaisista kuoseista valmistettuja puvuntakkeja ja liivejä, löysiä kravatteja, päässä, kaulassa tai ranteessa pidettäviä värikkäitä huiveja sekä revittyjä farkkuja. Pohdimme myös vetoketjujen, niittien, erilaisten ketjujen ja hakaneulojen hyödyntämistä asujen koristelussa. Totesimme näiden asujen valmistuksen olevan

liian aikaa vievää ja työlästä. Tämän ryhmän ideasta selkeni farkkuasuinen ryhmä, jonka asut saivat vaikutteita punk- tyylistä.

KUVA 28. Punk- ja glamrock -vaikutteisen ryhmän ideointia

7.2 Omutelaiset

Suunnittelun taustalla oli idea erillisestä elegantista ryhmästä, jonka jäsenet kuvittelevat olevansa parempia kuin muut. Idea sai alkunsa yhdessä Boesen-Muhosen kanssa käydyistä keskusteluista. Omute -koulutuslinja pitää sisällään mm. oopperalaulun opiskelua ja teatteriopintoja, joita haastavuutensa vuoksi pääsevät opiskelemaan vain lahjakkaimmat opiskelijat. Päädyimme tähän ratkaisuun, koska musikaalin tarinassa ryhmä kilpailee kykyjenetsintäkisassa ja jokainen heistä haluaa pyrkiä epätoivoisesti tähdeksi. Perusidea ryhmän suunnittelussa oli musta väri, joka mielletään useimmiten tyylikkääksi ja elegantiksi. Ryhmäläisten on tarkoitus vaikuttaa aavistuksen ”pikkuai-kuisilta” eli aikuisten vaatteisiin puetuilta lapsilta. Asujen mallit saivat olla erilaisia, kuitenkin juhlallisia, joita yhdisti sama väritys. Pojille ideoimme paljettikankailla koristeltuja kauluspaitoja, liivejä ja puvuntakkeja, joiden asusteiksi suunnittelimme paljettikankaista valmistettuja rusetteja (Kuva 29). Suunnittelun alkuvaiheessa ajattelimme näihin yläosiin yhdistettäväksi sinisiä tai violetteja farkkuja, mutta lopulta kaikilla pojilla oli päällään mustat puvunhousut tai farkut. Tyttöjen asuiksi suunnittelimme erilaisia mekkoja, sekä paitoja ja hameita (Kuva 30). Materiaaleiksi ajattelimme mus-

taa samettia, pitsiä, satiinia ja tylliä sekä kiiltävää paljettikangasta, joka toisi asuihin todellista musikaalin tarvitsemaa glamouria. Musikaalin ”Haluan tulla tähdeksi”-kappaleessa lauletaankin sopivasti: *Paljetit yhdellä puolella, toisella autio avaruus.* (Liite 1 (4)).

KUVA 29. Luonnos omutelaisten ryhmän poikien asuista

KUVA 30. Luonnos omutelaisten tyttöjen asuista

Koska esiintyvien nuorien määrä oli suuri, meillä ei ollut mahdollisuuksia piirtää jokaiselle omaa asua. Sen sijaan suunnittelimme ryhmän visuaalisen ilmeen pääpiirteit-

täin, minkä jälkeen etsimme sopivia vaatteita kirpputoreilta. 10.3.2010 olimme mukana Omutelaisten harjoituksissa. Veimme paikalle mustia vaatteita, jotka levittelimme taidelukion salin lattialle. Esiintyjät saivat itse valita niistä oman näköisimmän asun sovitettavaksi (Kuva 31).

KUVA 31. Omutelaiset kokeilevat vaatteita ennen modifiointia

Lukiolaiset olivat innoissaan hankkimistamme asuista, ja jokaiselle löytyi sopivan kokoinen vaate. Merkitsimme tarvittavia muutoksia asuihin, kuten helmojen lyhen-nyksiä sekä halkioiden pituuksia. Lukiolaisten pienikokoisuudesta oli meille kovasti hyötyä, koska suurin osa heistä on kokoa 36–38. Ohjaajan mielestä oli hauskaa, että asuissa oli edustettuina useita eri vuosikymmeniä. Ohjaaja toivoi joihinkin asuihin yhdistettäväksi pitkiä käsineitä ja verkkosukkahousuja. Valitsimme saamistamme kangasnäytteistä punaisen ja hopean paljettikankaan mustien asujen täydentämiseksi. Omutelaisten asusteisiin valitsimme vinyylejä paljettikankaisten asusteiden rinnalle. Vinyylit sopivat mielestämme tälle ryhmälle hyvin, koska ne henkivät nostalgiaa ja vanhaa aikaa.

7.3 Trikooryhmä

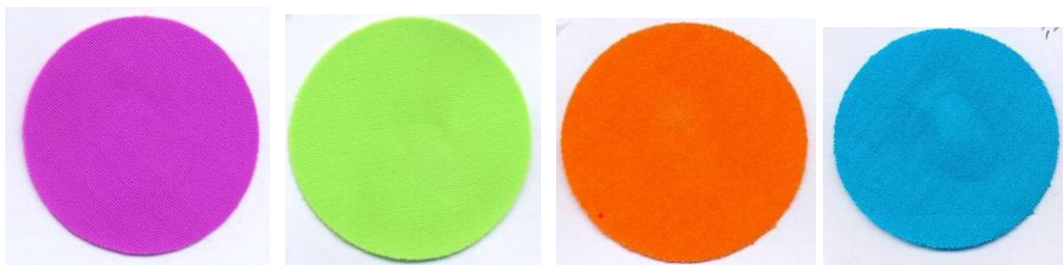
Tämän ryhmän pukemisen ideana oli tunika, joka kuuluu nykypäivän perusvaatteisiin ja löytyy lähes jokaisen vaatekaapista. Tunika on helppo pukea, koska se on muunneltavissa esimerkiksi vöiden avulla. Luonnostelemistamme malleista parhaimpina pidimme väljiä tunikoita (Kuva 32) sekä haaremihousuja. Halusimme toteuttaa niitä monissa eri väreissä, mikä mahdollistaisi variaatioiden käytön eri mallien kohdalla. Siten yhtenäisyys ryhmän kesken säilyisi, mutta jokainen saisi yksilöllisen asun. Tälle ryhmälle ajattelimme valmistaa asut alusta asti itse. Materiaaliksi ajattelimme puuvilla- tai viskoositrikoota, joka on joustavaa ja hengittävää. Trikoovaatteet ovat helppoja valmistaa, koska niistä ei tarvitse tehdä täysin mittojen mukaisia ja ne joustavat ja muovautuvat hyvin kehon muotojen mukaan. Taidekoulu Hyrrän pukuvarastolla vieraillessamme saimme idean ympyränmuotoisesta tunikasta. Seuraavissa harjoituksissa esittelimme ohjaajalle tunikan mallikappaleen. Kyseessä oli täyskellotettu tunika, joka kiinnitetään vyöllä vyötärölle (Kuva 33). Varsinaisia hihoja ei ole, vaan kappale laskeutuu käsivarsien päälle pitkänä. Ohjaaja toivoi, ettei kaikille tulisi samanlaista tunikkaa, joten päätimme tehdä niitä erivärisinä. Valitsimme yhdessä Boesen- Muhosen kanssa trikoonäytteistä sopivat värit, jotka olivat oranssi, turkoosi, vaaleanvihreä ja purppura (Kuva 34).

KUVA 32. Luonnoksia trikooryhmästä

KUVA 33. Ympyränmuotoinen tunika

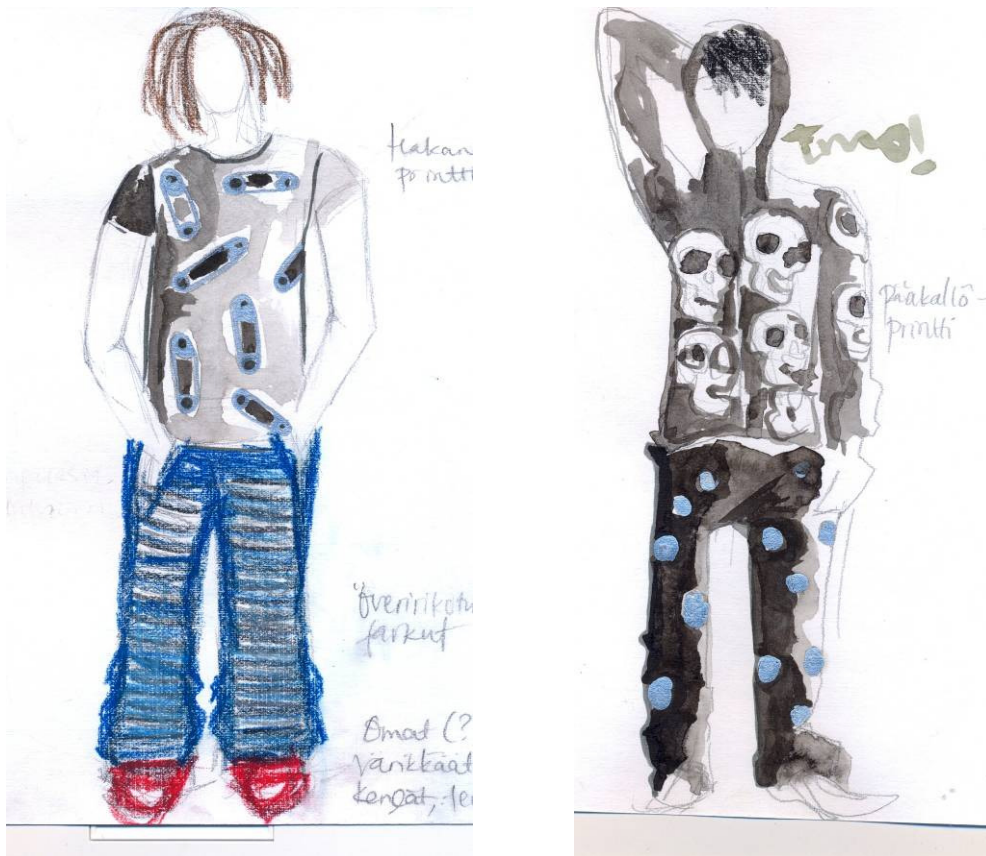

KUVA 34. Trikooryhmän värinäytteet

7.4 Farkkuryhmä

Farkut ovat säilyttäneet elinvoimansa mukautumalla taitavasti ajan virtauksiin. Ne syntyivät Kaliforniassa runsaat satakolmekymmentä vuotta sitten miesten työvaatteiksi ja nyt 2000-luvulla farkkuja käytetään ja valmistetaan kaikkialla maailmassa. Muutama alkuperäismallin rinnalla on sadoittain eri vaihtoehtoja. Farkut nousivat 1950-luvulla symboloimaan nuoruutta ja kapinaa, ja alusta asti ne on liitetty myös rockiin ja näihin asioihin ne liitetään vieläkin. Aluksi ne olivat pelkästään nuorten vaate, mutta nykyisin niitä käyttävät lähes kaikenikäiset ihmiset, jotka haluavat tehdä nuorekkaan vaikutelman. 70-luvun loppupuolella punkliikkeen revityt farkut saivat kapinaleiman kantaakseen. Siihen aikaan nuorilla oli jo useita eri alakulttuureja ja merkittävä musiikki- ilmiö oli Eppu Normaalin, Pelle Miljoonan ja Juice Leskisen suomi- rock. Farkkujen kapinallisuus on pehmentynyt vilsimmistä vuosistaan merkitsemään lähinnä rentoutta vastakohtana kaikenlaiselle jäykistelylle. (Poutasuo 2006, 11, 98 – 100.) Sjöholmin (2000, D1) mukaan ”nykyisin et ole enää juntti, vaikket aina kulkisi viimeisimmän huudon mukaisissa farkuissa.” Hän toteaa, että elämme farkkuliberaalia aikaa, jolloin yksilöllisyys päihittää trendisäännöt.

Ehdotimme, että yksi ryhmistä pukeutuisi farkkuun, jonka käsittelemistä painopastan ja kloriitin avulla luonnostelimme paperille (Kuvat 35 ja 36). Idean farkkukankaan maalaamisesta painopastalla saimme yhdessä mieltiessämme kankaankuvioinnin erityistekniikoiden oppien hyödyntämistä puvustuksen valmistuksessa. Mietimme mitä kaikkea farkkukankaasta pystyisi saamaan aikaan. Rikkomalla, repimällä ja kuluttamalla, sekä maalaamalla farkkukangasta pystyisimme työstämään sitä uudennäköiseksi. Lisäksi käsittelemällä farkkuja kloriitilla pystyisimme valkaisemaan ja kuvioimaan niitä, kuten myös trikoosta valmistettuja t-paitoja, joita luonnostelimme joidenkin farkkuasujen yläosiksi (Kuva 35). Pohdimme myös muita erilaisia tapoja kuvioida t-paitoja esimerkiksi printtien avulla tai maalaamalla, tai liimaamalla niihin vanhoja cd-levyjä (Kuva 37). Hylkäsimme printti- idean sen aikaa vievän työtavan vuoksi ja CD-levyidea vakiintui käytettäväksi trikooryhmän voissä, sekä kloriitilla kuvioidut t-paidat tulivat trikooryhmän haaremihousujen yläosaksi.

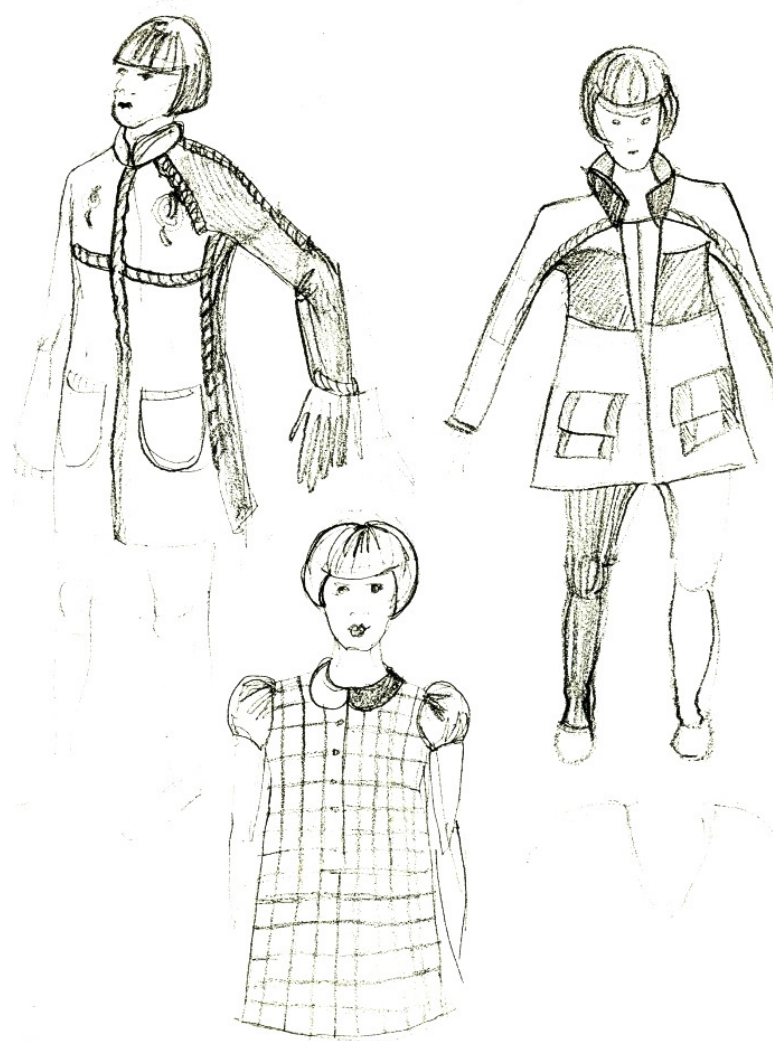
KUVA 35. Farkkuryhmän luonnostelua

KUVAT 36 JA 37. Kloriitilla kuvioidut farkut ja CD- levyillä koristeltuja asuja

7.5 Päähenkilöt Tyttö ja Vahva

Tytön asua suunnitellessamme lähdimme liikkeelle henkilöhaamon näytelmän sisällä tapahtuvasta muutoksesta ja kasvusta. Musikaalin alun arasta ja syrjäänvetäytyvästä Tytöstä tulee tarinan edetessä iloinen ja nauravainen hahmo. Ohjaajan toiveena oli, että muutos olisi hyvin selkeästi havaittavissa ja mahdollisesti radikaalikin. Mietimme ideaa esimerkiksi jonkinlaisesta takista (Kuva 38), jonka alla hahmolla olisi jokin toinen asu. Ohjaajan mielestä takki-idea oli hyvä, koska sen sisälle Tyttö voisi piiloutua ja suojautua sillä ulkopuolisilta. Ohjaajan toivomat värivalinnat alun ruskeasta sävystä kirkaaseen oranssiin tai keltaiseen väriin johtivat meitä eteenpäin Tytön asun suunnittelemisessa, emmekä enää tehneet uusia luonnoksia henkilöhaamosta, vaan rooliasun jatkokehittely tapahtui valmistusvaiheessa.

KUVA 38. Luonnos Tytön asusta

Vahvan roolipuvun suunnittelu eteni samalla tavoin kuin toisenkin päähenkilön, Tytön. Vahvan asu varmistui aivan viimemetreillä ja ehkä senkin vuoksi, koska meidän oli ensin nähtävä muu ryhmä koossa, jotta pystyimme tekemään hänelle asun, jonka avulla hän erottuisi muiden joukosta. Etsimämme ideakuva Vahvasta edusti mielestämme vauhtia, iloisuutta, positiivisuutta ja itsevarmuutta. Näitä ominaisuuksia halusimme tuoda esille Vahvan rooliasussa. Pohjana asun kehittämiselle toimi neulepaita, joka löytyi kirpputorilta. Paidan värejä ovat mm. pinkki ja turkoosi, jotka yhdessä mustien kuvioiden kanssa luovat sopivan kontrastin. Ajattelimme, että tämän kontrastin avulla Vahva erottuisi muiden joukosta tarpeeksi. Lisäksi pinkki oli mielestämme tarpeeksi räväkkä väri kuvaamaan Vahvan luonnetta eikä se kuitenkaan söisi huomiota Tytön keltaiselta väriltä.

7.6 Harjoitusten havainnointi

Saimme ohjaajalta joulukuussa käsikirjoituksen, jossa oli valmiina neljä ensimmäistä kohtausta. Loppuosa Unta ja Unelmaa -musikaalin käsikirjoituksesta valmistui sitä mukaa kuin harjoitukset etenivät. Sen vuoksi oli erityisen tärkeää, että olimme koko prosessin ajan seuraamassa harjoituksia. Harjoituksissa havainnoimme tarinan kehitystä, ideoimme rakentuvien tanssikohtausten pohjalta uusia pukuvaihtoehtoja ja mukauduimme mahdollisiin muutoksiin. Dokumentoimme harjoituksia tekemällä muistiinpanoja harjoitelluista kohtauksista, sekä ohjaajan kanssa käydyistä keskusteluista ja myös valokuvaamalla. Seurasimme harjoituksia viikoittain koko kevään ajan.

Olimme ensimmäistä kertaa mukana harjoituksissa tammikuussa 2010 (Kuva 39). Nuoret olivat jo harjoitelleen koreografioita ohjaajan johdolla joulukuusta lähtien. Nähdessämme esiintyjäjoukon yhdessä salissa käsitimme, kuinka suuresta joukosta todellisuudessa on kyse. Lisäksi pystyimme havainnoimaan tanssikohtauksia seuraamalla, kuinka paljon liikettä tanssiosuuksiin sisältyi. Harjoituksista jäi positiivinen tunne. Nuoret olivat iloisia, innostuneita ja yhteistyökykyisiä. Ote muistiinpanoista 21.1.2010: *Oltiin ekan kerran harkoissa Taikkarin salissa. Eka vaikutelma oli, että voi ei miten paljon porukkaa! Eikä edes ihan kaikki olleet mukana, bändiä ei ainakaan näkynyt. Ne treenas jotain yhteiskohtausta, jossa oli pienempiä ryhmiä välillä salin keskellä. Otettiin lopuksi jokaisesta kuva numeron kanssa, että tunnistetaan sitten...*

Tilanne sujui yllättävän kivuttomasti, eikä tullut mitään sähläystä vaikka sitä porukkaa oli valtavasti.

KUVA 39. Harjoitukset Taidelukion juhlasalissa

Harjoituksissa 25.2. tapasimme ensimmäiseksi ohjaajan, jolle esittelimme siihen mennessä tekemiämme kokeiluja. Esittelimme hänelle haaremihousuja (Kuva 42), CD-levyistä tehtyjä vöitä sekä kloriitilla kuvioituja ja painopastalla maalattuja farkkuja (Kuvat 40, 41 ja 44) sekä hapsupaidan (Kuva 43). Boesen-Muhonen oli silminnähden innostunut ja hän pyysi meitä esittelemään vaatteet myös taidelukiolaisille. Harjoituksen aluksi kerroimme siis puvustuksen tulevasta yleisilmeestä taidelukiolaisille ja pyysimme osaa lukiolaisista pukemaan testattavat vaatteet päälleen. Siirryimme itse katsomon puolelle havainnoimaan harjoitusten ajaksi. Dokumentoimme harjoituksia valokuvaamalla. Maalattu farkku näytti mielestämme lavalla hyvältä. Tarkoituksenamme oli siis nähdä, miltä kyseiset vaatekappaleet näyttävät lavalla, sekä näyttää myös ohjaajalle, millaiselta suunnitelmamme tulevat puvustuksessa näyttämään.

Ote muistiinpanoista 25.2.2010: *Katottiin miltä maalattu farkku näyttää kaukaa, samoin CD- vyöt tai hapsut. Hapsut ei välttämättä toimi, ainakaan mustalla kankaalla, tulee liian synkkä vaikutelma. Ne sekoittuu helposti toisiinsa, eikä pysy vapaina liikkuvina, toisistaan erillään. Revittyjen farkkujen maalia saisi vielä vahvistaa. Samalla kyseltiin, miltä vaatteet tuntuu päällä, kloriittifarkut kuulemma ahdisti liikaa... Osa*

esiintyjistä sanoi tuovansa jotain omia vaatteita ja pyydettiin myös ottamaan omia kenkiä mukaan. Omutelaisille ballerinoja ja muille tennareita, sellasii joissa on hyvä olla ja liikkua ja tanssia.

KUVAT 40 JA 41. Maalattut hameet ja CD- vyö

KUVAT 42, 43 JA 44. Haaremihousut, hapsupaita ja kloriittifarkut

Harjoituksissa 18.3. olimme Savonlinnasalissa (Kuva 45). Paikalla olivat kaikki esiintyjät. Kokeilimme heidän ylleen jo valmiina olevia vaatteita kuten erivärisiä tunikoita ja haaremihousuja sekä eri väreillä maalattuja farkkuvaatteita. Havainnoimme harjoitusta salin etuosasta, mutta myös aivan viimeiseltä riviltä. Tarkoituksenamme oli

hahmottaa hieman tulevan kokonaisuuden ilmettä. Pukujen värit näkyivät takariville asti, eivätkä värit näyttäneet liian kirkkailta, jota olimme etukäteen pelänneet. Lisäksi kokeilimme ensimmäistä kertaa päähenkilöiden asuja ja tarkkailimme, miten he erottuvat esiintyjien joukosta. Tytön keltaisen värinen asu erottui muiden joukosta hyvin, mutta ohjaaja toivoi hänen asunsa tyllikauluksen tilalle laajempaa päántietä, jotta henkilö näyttäisi avarammalta.

KUVA 45. Harjoitukset Savonlinnasalissa

Omutelaiset harjoittelivat kykyjenetsintäkisan tuomarit- kohtausta 11.3. Kyseessä on kohtausta, jota Vahva juontaa ja Tyttö katselee sivusta. Vahva alkaa kertoa tarinaa, jossa esiintyvät tuottaja, ohjaaja, apulaisohjaaja, assistentti sekä juoksupoika. Ympärillä olevasta joukosta hän osoittaa aina tarinaan mukaan tulevan henkilön, jonka pitäisi muuntautua esittämäkseen hahmoksi jonkin asusteen avulla. Tuottajalle ajattelimme jonkinlaista kaulakorua tai näkyvää rannekelloa. Tuottajasta tulisi kuvastua se, että hänellä on paljon rahaa, kuten hän myös repliikissään toteaa: *Astun kenkiin tuottajan, maan kuulun ja varakkaan.* Meillä oli tukena myös kuva Style Surfing -kirjasta (Kuva 46). Pohdimme erilaisten ketjujen käyttämistä kaulakorun rakentamisessa kunnes sattumalta löysimme kierrätysmyymälästä verhopidikkeitä. Hankimme spray- maalin, jolla maalasimme pidikkeet kultaisiksi ja yhdistimme ne näyttäväksi ketjuksi (Kuva 47). Lisäksi yhdistimme koruun vielä palan konvehtirasian muovisesta pohjasta sekä kultaiseksi spraymaalattuja rannekelloja.

KUVAT 46 ja 47. Ideakuva tuottajasta sekä tuottajan koru

Ohjaajalle ajattelimme joitakin suuren taiteilijan tunnusmerkkejä kuten baskeria ja aurinkolaseja. Harjoituksissa havaitsimme, että hahmoon oli haettu vaikutelmaa omis- sa maailmoissa olevasta luovasta persoonasta, joka on polttavanaan tupakkaa ja puhuu sekavia. Ohjaajalle hankittiin vaaleanpunaiset pyöreät lasit ja musta paljeteilla somis- tettu baskeri. Assistentista ohjaaja halusi tehdä yksinkertaisen blondin. Ehdotimme hänelle vaaleaa kiharaperuukkia, mutta lopulta Boesen-Muhonen päätyi siihen, että peruukkia ei käytettäisi. Sen sijaan assistentilla oli tässä kohtauksessa jalassaan vaa- leanpunaiset korkokengät.

Huhtikuun lopussa pidimme ensimmäiset viralliset pukuharjoitukset (Kuvat 48 ja 49). Jokaiselle esiintyjälle oli siihen mennessä valmistettu oma esiintymisasu, vaikka joita- kin muutoksia jouduttiin tekemään vielä pukuharjoitusten jälkeenkin. Taidelukiolaiset olivat käyneet yksi kerrallaan sovituksessa, jossa he olivat itse saaneet valita asunsa tarjolla olevista vaihtoehdoista. Sovituksen avulla varmistimme, että kaikille on ole- massa esiintymisasu ja että se on sopivan kokoinen ja hyvä päällä. Ohjaaja oli silmin- nähden tyytyväinen nähdessään kaikki esiintyjät lavalla roolivaatteissa. Hän tarkasteli asuja ensin ryhmittäin, jolloin jokainen ryhmä astui vuorollaan lavan eteen. Sen jäl- keen ensimmäisen kohtauksen harjoitukset käynnistyivät, jolloin pystyimme havain- noimaan asujen toimivuutta yhdessä. Boesen- Muhosella ei ollut asuihin mitään lisät- tävää tai korjattavaa. Ohjaaja vaikutti suorastaan häkeltyneeltä, ja sanoi että on harvi- naista, ettei puvustukseen tarvitse tehdä suuria muutoksia. Hän sanoi, että erityisesti maalattu farkku näyttää lavalla hyvältä, sekä ihasteli c-kaseteista, vinyyleistä ja CD- levyistä valmistamiimme asusteita.

KUVAT 48 JA 49. Pukuharjoitukset huhtikuussa

8 PUVUSTUKSEN TOTEUTUS

Unta ja Unelmaa -musikaalin puvustuksen toteuttaminen vei noin seitsemän viikkoa, johon sisältyi niin kaavoitusta, ompelua kuin materiaalien muokkaustakin. Sen lisäksi kolusimme ahkerasti kirpputoreja, tilasimme näytetilkkuja kangastukuista ja asioimme paikallisissa kangaskaupoissa. Käytössämme oli koulun tilat, jotka helpottivat työskentelyämme.

8.1 Jotain vanhaa, jotain uutta

Kierrätys liittyy olennaisesti näyttämöpuvun historiaan. Pukuja on aina käytetty uudelleen, korjattu ja värjätty, käännetty ja paikattu. Henkilön pukeminen näyttämöllä niihin materiaaleihin, joita hänen asemansa ”oikeassa elämässä” edellyttää, ei riitä. Todellisuudessa kopioitu materiaali on siellä usein steriiliä, kuollutta. Siellä on liioiteltava, imitoitava, tehtävä todellisuudesta pilaa. Vakava teos vaatii tätä yhtä lailla kuin kevyt. Puvustusmateriaalin on oltava elävä, suurpiirteinen, haluttava. Sen on vastattava liikkeeseen ja valoon ja herätettävä oikeita, sisältöön liittyviä assosiaatioita. Kankaan pinta on tärkeä. (Salmela & Vanhatalo 2004, 9, 64.)

Omassa työssämme joudumme kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja hyvien ratkaisujen löytämiseksi. Materiaaleja on hyvä kokeilla ennakkoluulottomasti ja yhdistää valmiita, muokattuja ja itse tehtyjä materiaaleja. Unta ja Unelmaa -musikaalissa olemme hyödyntäneet paljon valmiita vaatteita hankkimalla niitä kirpputoreilta ja muokkaamalla niitä omaan käyttötarkoitukseemme sopiviksi. Omutelaisten asut tehtiin lähes kaikki tältä pohjalta. Yhdistimme mustaa tylliä sekä paljettikankaita valmiisiin mustiin vaatteisiin ja siten saimme niistä näyttäviä esiintymisvaatteita.

Parissakymmenessä vuodessa ympäristönsuojelu on muuttunut kokonaisvaltaiseksi kestävä kehityksen periaatteeksi. Kierrätys teatterin puvustossa on luontevaa, koska teatterityössä syntyy paljon sekä poistettavaa että uudelleen käyttöön soveltuvia materiaaleja. Kierrätys ja ympäristöarvot tulevat yhä tärkeämmäksi koko ajan ja niiden mahdollisuudet tulevaisuudessa nähdään hyvinä. (Heikkilä-Rastas 2009, 110.) Myös me pyrimme suunnittelijoina vaikuttamaan siihen, miten pystymme työskentelemään eettisesti ja ekologisesti kestäväällä pohjalla.

Tiina Siltala (2009, 113) toteaa kierrättämisen olevan mielenkiintoista silloin, jos saa jonkin arkisen ja tylsän materiaalin työstettyä hienoksi, niin, että alkuperä on kuitenkin jollain tavalla tunnistettavissa. On inspiroivaa tehdä tavallaan roskasta jotain uutta ja arvokasta. Salmela ja Vanhatalo toteavat (mts.69) syntyvän sitä osuvampaa teatteria, mitä yksinkertaisempaa ja selkeämpää jälki on. Heidän mukaansa teatterin ei tarvitse maksaa paljon ollakseen hyvää. Heidän periaatteensa puvustuksen suhteen on jotakin uutta, jotakin vanhaa, jotakin lainattua. He siis jalostavat varasto- ja kirpputorivaatteita, sekä ompelevat uutta lisäksi. Tämä periaate toteutuu täysin myös kyseisen musiikallisen puvustuksen valmistuksessa (Kuvat 50 ja 51).

KUVAT 50 JA 51. Asujen modifiointia

Lisäksi kirpputoreilta hankittiin edullisesti värikkäitä trikoopantoja, jotka oli tarkoitettu käsiteltäviksi painopastalla tai kloriitilla (Kuva 53). Niihin kiinnitettiin farkusta tehtyjä rusetteja. Teimme myös pojille kaulaan kiinnitettäviä rusetteja paljettikankaista (Kuva 52). Väissä käytettyjä cd-levyjä (Kuva 55), kasetteja (Kuva 54) ja vinyylejä (Kuva 56) saimme käsiimme kierrätettyinä niin kirpputoreilta kuin kavereiltakin. Tytön cd-vyö kullattiin spraymaalilla (Kuva 55). Hyödynsimme myös vanhoja korkokenkiä, jotka päällystimme ylijääneillä tilkuilla (Kuva 57).

KUVAT 52, 53, 54, 55, 56 JA 57. Asusteita

Teattereissa on aina pukuvarasto, joka toimii peruslähtökohtana sopivien muokattavien pukujen etsimiseksi (Heikkilä- Rastas 2009, 113). Myös meillä oli käytössämme Taidekoulu Hyrrän pukuvarasto, jota käytimme tarpeidemme mukaan. Kävimme suunnittelun alkuvaiheessa tutustumassa Hyrrän varastoon. Boesen-Muhonen kertoi meille, että olisi mahdollista hyödyntää ja muokata lähes kaikkia varastossa olevia vaatteita. Kuvasimme mahdollisia käytettäviä vaatteita ja valitsimme niistä metallinhoitoisia liivejä, joita päätimme yhdistää omutelaispoikien asuihin. Lisäksi löysimme lippalakin, joka oli kuin tehty juoksupojan roolia varten.

Kaikkea suunniteltua ei aina kuitenkaan ole välttämättä saatavilla. Ajan rajallisuuden ja resurssien tullessa vastaan on mahdotonta löytää kaikkea kirpputorilta tai valmistaa itse. Niinpä hankimme joitakin asusteita kuten aurinkolaseja (Kuva 58), verkkosukkahousuja ja satiinihansikkaita uutena. Lisäksi ostimme pienen diskopallon, josta teimme riipuksen (Kuva 59).

KUVA 58. Aurinkolasit

KUVA 59. Diskopallo

Unta ja Unelmaa -musikaalin puvustuksessa olemme hyödyntäneet farkkua ja trikoota muokkaamalla vanhoista vaatteista kloriitilla ja painopastalla maalaamalla uuden näköisiä asuja. Farkku on alla vaatteissa tunnistettavissa, vaikka vaate on saanut kokonaan uuden ilmeen näyttämölle (Kuva 60). Kokonaisuuteen kuuluvat vanhat trikoppaidat (Kuva 61) muokattiin samalla tyyllillä yksilöllisiksi. Kierrätysmateriaali voi toimia myös pukusuunnittelun lähtökohtana ja apuvälineenä, kuten suunnitellessamme Vahvan asua. Lähtökohtana oli tehdä Vahvalle hame, ja kun löysimme Vahvalle sopivan värisen neuleen yläosaksi, aloimme etsiä hänelle sopivaa hamekangasta.

KUVAT 60 JA 61. Maalattu hame ja tiskiharjalla kloriittikuvioitu trikoopusero

8.2 Valmistuksen ohjaus

Saimme suuritöiseen valmistusprosessiin avuksi koulutusohjelmamme kolmannen vuosikurssin opiskelijoita. Produktioon osallistuminen oli osa heidän opintosuunnitelmaansa. Ohjasimme kurssia noin 13 tuntia viikossa yhdessä kahden muun opinnäytetyötään tekevän teatteripuvustusopiskelijan kanssa. Jaoin opiskelijat siten, että 4 kurssilaista keskittyi valmistamaan pukuja produktioomme. Kurssin alussa esittelimme tytöille musikaalin taustatietoa ja sen teemoja, jotta he saisivat paremmin käsityksen missä he ovat osallisena. Lisäksi esittelimme heille luonnoksiamme sekä materiaalinäytteet, jonka jälkeen ryhdyimme yhdessä töihin.

Teetimme kurssilaisilla runsaasti korjausompeluun liittyviä töitä, kuten kirpputorihousujen ja -hameiden lyhennyksiä. Osa pääsi myös valmistamaan kaavoittamiemme tunikoita, haaremi housuja ja ympyränmuotoisia tunikoita alusta loppuun itse. Osa kurssilaisista ompeli kirpputorilta hankittuihin mustiin vaatteisiin paljettikankaista röhkelöitä, tylliä tai applikoiteja. Applikoinnit tuli valmistaa suurimmaksi osin käsin, sillä ompelukoneella ei ollut mahdollista ommella ostovaatteiden hihojen tai lahkeiden päälle. Ohjeistimme heitä harsimaan paljettikankaat kaksinkertaisella langalla ja tekemään joka viidennen piston pykäpistona, jotta mahdollisen purkautumisen seurauksena applikointi ei irtoaisi suurelta alueelta. Kurssilaiset valmistivat myös osan asusteista kuten cd-, kasetti- ja vinyylivyöt. Niiden teossa käytettiin apuna kuumaliimapis- toolia, joka osoittautuikin valmistusprosessin aikana tärkeäksi työkaluksi. Lisäksi kuumaliimasimme kirpputoreilta hankittujen korkokenkien päälle paljettikangasta.

8.3 Kaavoitus ja ompelu

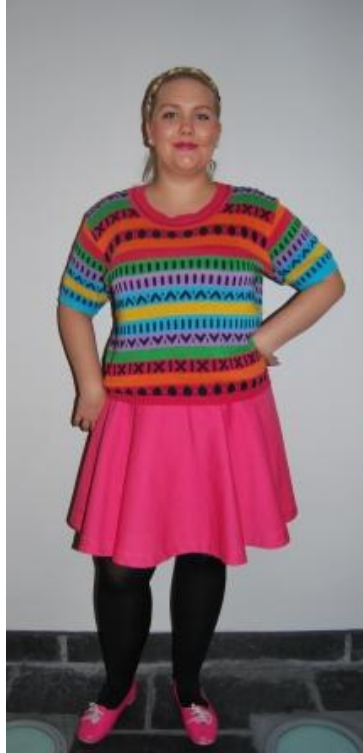
Rajallisen ajankäytön ja esiintyjäjoukon suuren lukumäärän vuoksi emme halunneet käyttää kaavoitukseen liikaa aikaa. Ajatuksenamme oli, että kaavoitettavat trikoovaat- teet eli haaremi housut ja tunikat olisivat malliltaan yksinkertaisia kaavoittaa ja ommel- la. Tavoittelimme niihin kuitenkin kauniisti laskeutuvia muotoja, jotka välittyisivät näyttävästi yleisölle. Yhtä lailla esteettisyyden lisäksi tärkeää oli tavoitella esiintyjien ja etenkin trikoovaatteita käyttävien tanssijoiden liikkumisen helppoutta vaateen sisäl- lä.

Haaremihousujen kaavat kopioimme valmiista ostohousuista, joten emme nähneet tarpeelliseksi tehdä niistä prototyyppiä. Lisäksi housujen kaavat olivat hyvin yksinkertaiset malliltaan; neliönmuotoiset, jotka taitettiin kolmioksi. Kaikki haaremihousut syntyivätkin melko lyhyessä ajassa ylikuottelukoneella ja tasosaumakoneella. Vyötärölle ja nilkkoihin valmistettuihin kujiin pujotimme vielä solmittavat kuminauhat, joita esiintyjät saattoivat itse tarvittaessa säätää omalle vartalolleen sopivaksi.

Ympyränmuotoiset tunikat syntyivät yhtä mutkattomasti kuin housutkin, sillä ne olivat malliltaan hyvin selkeitä ja helppoja valmistaa. Niistä tehtiin kuitenkin prototyyppi, jonka avulla määritimme pituuden ja pääntien suuruuden. Lisäksi totesimme, että ranneiden ympärille oli tarpeellista kiinnittää kuminauhat, jotta vaate pysyisi paremmin paikallaan. Prototyyppi oli sinänsä onnistunut, mutta totesimme kuitenkin tunikan olevan ilman vyötä turhan kaapumainen ja se herätti liikaa assosiaatioita gospel-kuorosta. Trikookankaan purkaumattomuus oli meille tässä vaiheessa etu, sillä saimme leikattua aukot vöiden pujottamiseksi.

Röyhelötunikat kaavoitettiin puvun peruskaavasta siten, että niihin lisättiin viistotusta. Ne kaavoitettiin poimutettavaksi rinnan alta. Muutoin melko yksinkertaisen mallisiin hihattomiin tunikoiden helmaosiin ja olkapäille lisäiltiin vielä röyhelöitä, joilla saatiin niihin kolmiulotteisuutta ja näyttävyyttä. Valmistimme tunikoista vähän erilaisia versioita, jotteivät niitä käyttävät esiintyjät näyttäisikään liikaa samankaltaisilta.

Oman aikansa veivät päähenkilöiden Vahvan ja Tytön sekä tuottajan asujen kaavoitus ja toteutus, sillä niiden oli syytä olla istuvampia ja heidän omien mittojensa mukaisia. Vahvalle kaavoitettiin täyskello vyötäröltä polviin asti laskeutuva hame. Joustamaton materiaali vaati vuorituksen ja piilovetoketjun (Kuva 62). Lisäksi hankimme Vahvalle pinkit tennarit, sillä hänellä ei ollut omasta takaa asukokonaisuuteen sopivia kenkiä.

KUVA 62. Vahvan valmis rooliasu

Tytön keltainen hame oli yksinkertaisempi valmistaa, sillä se syntyi ompelemalla kerroksittain tylliä vyötärökuminauhan päälle. Tytön hameen alle päätettiin kuitenkin valmistaa keltaisesta trikookankaasta pyöräilyshortsit, sillä tylli kuultaa helposti läpi, vaikkakin hameen alla olivat mustat legginsit. Lisäksi olimme tietoisia siitä, että Tyttöä kannetaan ylhäällä ilmassa esityksen aikana. Tytön yläosana oli kirpputorilta löydetty keltainen paita, josta olimme ottaneet kaulukset pois ja avartaneet pääntietä (Kuva 63). Lisäksi pastellinkeltaista puseroa värjättiin pesukoneessa voimakkaammaksi sitruunankeltaisella reaktiivivärillä. Keltaisen asukokonaisuuden päällä pidettävä ruskea takki löytyi kirpputorilta (Kuva 64). Pidimme sen isosta silmille asti vedettävissä olevasta hupusta, joten halusimme lisätä siihen korostukseksi vielä epätasaista pintastruktuuria. Se syntyi harsosta, jonka päälle töpöeltiin sinne tänne ruskeaa painopastaa. Käsittelyn jälkeen se ommeltiin kiinni huppuun sattumanvaraisesti ja kiinnityksen jälkeen sitä revittiin vielä riekaleisemmaksi. Näin syntyi ikään kuin mielikuva rypistystä kankaasta.

KUVAT 63 JA 64. Tytön valmis rooliasu

Tuottajalle kaavoitettiin oma mekkonsa mustasta paljettikankaasta. Siitä tehtiin aluksi yksinkertainen kotelomekko. Kaipasimme siihen kuitenkin lisää särmää, joten käden-
teille ommeltiin vielä muhkeat pallomaiset puhvihihat.

8.4 Ennen ensi-iltaa

Vaikka puvustus valmistui kokonaisuudessaan hyvissä ajoin ennen ensi-iltaa, se edellytti silti runsaasti korjauksia. Toisen päähenkilön Vahvan pinkkiä hametta tuli pientää vyötäröltä kahdesti, sillä hän ilmeisesti laihtui varsin lyhyessä ajassa. Tytön ruskeaa takkia jouduttiin puolestaan pidentämään lisäkaitaleen avulla n. 20cm, sillä ei haluttu, että iloisuutta viestittävä keltainen väri hameessa vilkkuisi synkkyyttä viestittävän takin alta. Onneksemme kangaskaupasta löytyikin juuri tietyn värisävyn mukainen ruskea kangas. Tytön keltaista puseroa tuli myös muokata. Ohjaajan ehdotuksesta luovuin kokonaan kauluksista ja sen ympärille ommellusta tyllireunuksesta, sillä avaralla pääntiellä haluttiin viestittää, että Tytön on helppo olla ja hengittää.

Assistenttia esittävälle omutelaiselle täytyi vaihtaa tyystin uusi hame, joka joustaisi ja olisi aavistuksen pidempi, sillä harjoituksissa kävi ilmi, että hänen tuli kontata maassa. Erään toisen omutelaisen kohdalla koitui ongelmalliseksi löytää istuvaa alaosaa. Alun perin ajateltu hame osoittautui liian läpinäkyväksi eikä se muutenkaan laskeutunut kauniisti. Alennusmyynneistä löydetty mustat porkkanahousutkaan eivät sopineet hänelle, sillä ne oli kaavoitettu pohkeista kummallisen kireiksi. Lopulta hän sai ylleen peittävämmän version alkuperäisestä hameesta. Eräälle pojalle haaremihousut tuli vaihtaa farkkuiksi, sillä hän tunsu olonsa niissä epävarmaksi. Muutamalle farkkuryhmän tytölle vaihdettiin paitoja, sillä osa niistä oli liian samansävyisiä tai muotoisia. Myös farkkuja lyhenneltiin. Muutaman pojan rusettien kuminauhat osoittautuivat viime hetkillä liian kireiksi ja näin ollen niihin täytyi ommella jatkosenttejä, jotka leikattiin omista trikoovaatteistamme. Vielä muutamaa tuntia ennen ensi-iltaa ompelukone surisi täyttä häkää pukuhuoneessa.

Suunnittelimme esiintyjille myös teatterimeikit ja kampaukset, jotta se toisi viimeisen silauksen koko visuaaliselle ilmeelle. Piirsimme joka ryhmälle omat ohjeistukset, joissa esittelimme tyyliä. Glamouria ja burleskia henkiville omutelaisille halusimme draamaattisen meikin tummine rajauksineen ja punaisine huulineen. Hiukset määräsimme kiharrettaviksi. Trikooporukka laittoi silmäluomilleen oman asunsa sävyistä luomiväriä eli turkoosia, vihreää, violetta tai oranssia värisävyä. He tupeerasivat tukkaansa ja kiinnittivät sen pinneillä taakse. Farkkuryhmä maalasi puolestaan huulensa oman korostusväriensä mukaisesti ja heidän otsaansa kiersi muodikkaasti ranskanletti.

9. ARVIOINTI

Puvustuksen tavoitteet nuorekkuus, nykyaikaisuus ja värikkyys täyttyivät valmiissa puvustuksessa mielestämme hyvin. Kevätvaatteiden saapuessa kauppoihin, ainakin H&M:n ja Lindexin hyllyistä löytyi lähes identtisiä röyhelömekkoja kuin joita olimme ommelleet trikooryhmälle talven aikana (Kuvat 74 ja 75). Lisäksi esimerkiksi kloriittikuviointi, jota käytimme trikoo- ja farkkuryhmän paidoissa, sekä farkkuissa (Kuva 71, 72, 73) on ollut vahvasti näkyvillä kevään ja kesän 2010 muodissa. Osa vaatteista näytti ehkä vanhanaikaisilta, sillä niitä oli hankittu kirpputoreilta ja niiden mallit olivat eri vuosikymmeniltä. Uudet trikoovaatteet olivat väriensä puolesta ehkä liian 90-lukulaisia. Olisimmekin kaivanneet enemmän väri vaihtoehtoja kangastukun vali-

koimiin. Toisaalta suuri esitystila vaati kirkkaita värejä näkyäkseen kauas takariville asti. Lavalla vaatteiden tulee olla liioiteltuja, joten arkikäyttöön tarkoitettuja asuja ei meidän ollut tarkoituskaan tehdä. Kuitenkin jotkut taidelukiolaisista kysyivät esitysten päätyttyä olisiko esiintymisasuja mahdollista lunastaa itselleen omaksi. Asusteiden valmistamisessa olimme mielestämme kekseliäitä ja onnistuimme uudistamaan vanhat vinylit, c-kasetit ja cd-levyt näyttäväksi ja hauskoiksi päähineiksi ja vöiksi. Nämä asusteet toivat tiettyä abstraktiutta ja symboliikkaa esitykseen. Niillä viestitimme myös kirpputori-ilmion olemassaoloa nuorten keskuudessa.

Tietyt asiat olisimme voineet tehdä asujen valmistuksessa huolellisemmin. Esimerkiksi farkkuvaatteiden painopastakuviointia emme ehtineet tai jaksaneet kiinnittää silitämällä kaikkiin asuihin. Ajattelimme, että kun esityksiä on vain kolme, asujen ei tarvitse kestää kovaa kulutusta tai pesua. Myöhemmin kävi kuitenkin ilmi, että taidelukiolaiset lähtevät kesällä esiintymismatkalle Eurooppaan, joten meidän oli pestävä kaikki asut ennen matkaa. Kaikeksi onneksi painopasta ei irronnut farkkuvaatteista kokonaan. Lisäksi meillä oli ongelmia omutelaisten vaatteiden kanssa, sillä niiden paljettikankaista ommeltuja röyhelöitä ei ollut huoliteltu reunoista ja ne lähtivät pesussa purkautumaan. Asujen musta tylli menetti pesun jälkeen kokonaan ryhtinsä, mikä latisti asujen ulkonäköä ikävästi.

Omutelaisten asujen suunnittelu ja valmistus sujui kaikista ryhmistä vaivattomimmin. Mustia vaatteita oli helppo löytää kirpputoreilta ja saimme niistä muokattua juhlavia ja dramaattisiakin asuja paljettikankaiden ja tyllin avulla. Punainen tehosteväri mustan rinnalle on jo hieman kulunut juttu ja alkoi ainakin projektin kuluessa kyllästyttää. Olisimme halunneet omutelaisten paljettikankaisiin sinistä tai violettiä väriä, mutta taas kangastukkujen valikoima pakotti meidät punaisen valintaan. Omutelaisten asuisa toteutuvat mielestämme musikaalin vaatimat glamour ja teatterinomaisuus näyttävästi (Kuva 65). Toisaalta omutelaisten ryhmä oli väritykseltään ja muulta ulkoasultaan hyvin erilainen kuin kaksi muuta ryhmää ja mielessämme kävikin useasti, erottuvatko omutelaiset liikaa muiden joukosta. Suurella lavalla esiintyjät sulautuivat mielestämme yhtenäiseksi joukoksi, josta kukaan ei tullut liikaa esille. Poikien asut olivat mielestämme hauskoja ja niissä toteutui tavoiteltu ”pikkuvaikuisuus” puvuntakkeineen ja paljettirusetteineen (Kuvat 66, 67, 69). Oli myös mukavaa suunnitella ja tehdä välillä poikien vaatteita vaihteluksi tyttöjen vaatteiden sijaan.

Farkkukankaisten vaatteiden maalaaminen oli loistoidea, jolla saimme helposti ja halvalla vanhoja vaatteita muunneltua musikaalin tarpeisiin. Farkkuasujen käsitteleminen painopastalla ja kloriitilla toi vaihtelua asujen ompelemisen lomaan. Asuista valmistui mielestämme pirteä ja värikäs kokonaisuus farkkuryhmälle (Kuva 70) Pystyimme jakamaan esiintyjäjoukon erilaisiin ryhmiin kuitenkin pukematta heitä identtisiin vaatteisiin. Olisimme halunneet tehdä enemmän erilaisia ryhmiä, jolloin ryhmäkoot olisivat olleet pienempiä, mutta aika ei kuitenkaan riittänyt siihen. Onnistuimme pitämään ryhmät tarpeeksi selkeinä kokonaisuuksina, koska pienimmät yksityiskohdat eivät olisi puvustuksesta näkyneet edes ensimmäiselle katsomoriville asti. Ryhmillä oli tärkeää olla omat tunnusmerkkinsä, jotka olivat tarpeeksi näkyviä. Puvustusta oli jatkuvasti ajateltava kaukaa katsovan näkökulmasta.

Elinvoimaisuus heijastuu etenkin trikooryhmän raikkaista ja pirteistä väreistä. (Kuva 73) Huomasimme, että ommellessa vielä lähes neonvihreältä näyttävä kangas hukkui suureen esiintymistilaan niin, ettei se enää näyttänyt muita värejä kirkkaammalta. Värit toivat lavalle elämäniloa ja raikkautta, jota musikaalin sanomakin välitti. Omutelaisten musta väri toi tarvittavaa kontrastia kirkkaita värejä vasten, mutta se symboloi samalla omutelaisten ryhmän aikuismaisuutta ja eleganttiutta. Yhteisöllisyys ja ryhmän antama tuki ovat ohjaajan mielestä musikaalin kantavia teemoja. Nämä teemat ilmenivät myös puvustuksessa. Oli tärkeää tuoda Tyttö esille omana yksinäisenä rooli-hahmona, joka ei kuulu joukkoon, mutta joka tarinan myötä tulee osaksi ryhmää myös visuaalisesti.

Puvustus oli mielestämme tarpeeksi omaperäinen, eikä se ollut tylsä tai ennalta arvatava. Eräs taidelukion opettajista kommentoi sitä sanomalla, että puvustus vei musikaalin uudelle ammattimaiselle tasolle. Puvustus oli mielestämme ehyt kokonaisuus, joka oli näyttävää katseltavaa aina Savonlinnasalin peräpenkeille asti (Kuva 76).

KUVAT 65, 66, 67, 68, 69. Omutelaiset valmiissa rooliasuissa

KUVAT 70, 71 JA 72. Farkkuryhmän valmiit rooliasut

KUVAT 73, 74 JA 75. Trikooryhmän valmiit asut

KUVA 76. Kokonaisuus lavalla

Ohjaajan kiireiden vuoksi, emme vastaanottaneet häneltä laatimamme kyselyn tuloksia, mutta saimme häneltä lyhyesti positiivista palautetta sähköpostitse:

-Mielestäni puvustus onnistui erittäin hyvin. Prosessi eteni alusta alkaen asianmukaisesti ja vaiheittain niin kuin kuuluukin. Keskustelua/ideointia käytiin eri vaiheissa riittävästi. Pysyin ohjaajana hyvin ajan tasalla ja samaan aikaan saatoin luottaa teihin, koska työskentelite niin vastuuntuntoisesti ja itsenäisesti. Lisäksi Itä-Savon lehti jutussa (Liite 4 (2)) Boesen-Muhonen kehui puvustusprosessin sujuneen kuin ammattiteatterissa. Ensi-illan jälkeisessä lehtiartikkelissa (Liite 4 (3)) puvustusta keuhuttiin ”värikkääksi ja oivaltavaksi”.

Esitysten päätyttyä laadimme taidelukiolaisille palautekyselyn, joka tavoitti 64 esiintyjästä 25. Kyselyyn sai vastata anonymisti. Esiintyjät olivat ennen kyselyyn vastattuaan nähneet Unta ja Unelmaa – musikaalin videotaltioinnin, joten he pystyivät kyseiseen kyselyyn vastatessaan tarkastelemaan puvustusta myös kokonaisuutena. Palaute oli enimmäkseen positiivista ja suurin osa oli työhömmä todella tyytyväisiä yksittäisiä vastauksia lukuun ottamatta. Seuraavassa esittelemme palautekyselymme kysymykset ja otteita taidelukiolaisten vastauksista.

1. Mitä mieltä olit puvustuksesta kokonaisuutena ja miten kuvailisit sitä?

-Puvustus oli erilainen kuin kuvittelin. Se oli melko erikoinen ja kokeileva, aluksi kummastutti ja hämmensi, mutta lopulta se toimikin hyvin.

- Kuvailisin sitä raikkaaksi. Siinä oli sekoitettu uutta ja vanhaa. Hienoja ideoita!

-Puvustus oli persoonallinen ja värikäs kokonaisuus, joka sopi yhteen musiikkailin tarinan kanssa mielestäni erinomaisesti. Teemat tulivat puvustuksesta ilmi: ilo, unelmat ja jokaisen ainutlaatuisuus.

-Olihan se aika outo. Värikäs ainakin. ei ehkä ihan omaa tyyliäni edustava

-Kokonaisuutena puvustus oli värikäs ja nuorekas. Mukana oli oivaltavia yksityiskohtia esim. omutelaisten puvuissa. Värjätyt vaatteet olivat kauniita.

2. Tukiko esiintymisasusi omaa roolisuoritustasi?

-Ollessa lähes koko ajan ”harmaata massaa” se toimi hyvin, ei pistänyt liikaa silmään ja sopi muiden joukkoon

-No mulla ei silleen mitään suurta ”roolia” ollut, mutta onhan se eri asia mennä lavalle esiintymisvaatteissa kuin arkikuteissa

-Asussa oli ihan hyvä liikkua, mitä nyt hame oli vähän liian suuri ja tuntui että pyöri päällä

-Mielummin oisin pitänyt omat vaatteet päällä

-Mekossa oli helppo liikkua ja se toi tiettyä tunnelmaa, joka sopi rooliin.

3. Oliko puvustus mielestäsi nykyaikainen?

-Hyvin moderni. Ei ehkä nykyaikaista mutta ei kyllä vanhanaikaistakaan. Jotain ihan uutta.

-Osittain melkeinpä futuristinen, osittain taas enemmän menneiltä vuosikymmeniltä. Hauska sekoitus kaikenlaista!

-En voisi kuvitella ihmisten kulkevan niissä puvuissa tavallisena päivänä kadulla mutta lavalle ne sopivat. Kimallepuvut olivat ehkä enemmän 60-70-lukua, farkut 80-90 lukua ja trikoot 90- tätä päivää.

-Se oli mielestäni nykyaikaista vanhanaikaisuutta, aika retroa jopa –erityisesti farkkuasut, vinyyli- sekä cd- ja kasettikoristeet.

-Osa malleista oli nykyisten trendien mukaisia ja osa rohkeasti itse suunniteltu ja.

4a. Mikä oli mielestäsi parasta puvustuksessa?

-Ensinäkin puvustajien ymmärtäväisyys ja jatkuvasti kunnolla mukana olo. Mielenpito ja pyynnöt huomioitiin ja vaikka välillä meinasi epätoivo iskeä, kaikki järjestyi. Vaatteet olivat persoonallisia ja kekseliäitä.

-Värikirjo, materiaalikontrasti, jokainen erilainen

-Puvustus antoi liikkumavapautta, koska se oli rento ja siinä oli tilaa liikkua. Housut oli ihanan väljät.

-Tyyli, kekseliäät ideat (vinyylivyöt, c-kasettipannat ym. asusterekvisiitta), asut, Kaikki.

-Värit näytti mukavalta katsomoon ja toimi valojen kanssa hyvin

b) huonointa?

-Ei ehkä musikaalin tyylinen puvustus

-Osa materiaaleista oli epämiellyttäviä

-Jotkut vaatteet eivät täysin istuneet tai sopineet kantajilleen, mutta se on ymmärrettävää ettei kaikille voinut suunnitella pukuja yksilöllisesti

-Väri ei ollut minulle aivan kaikkein mieluisin ja kiekkovyön kanssa oli hieman hankala liikkua. Housujen kangas oli jotenkin epämiellyttävän laskeutuvaa.

-Vaatteet oli joko todella pieniä tai todella isoja –ei kovin imartelevaa hieman isompikokoisille”

10 POHDINTA

Jälkeenpäin ajateltuna projekti kokonaisuudessaan oli suuritöisempi kuin etukäteen ajattelimme. Otimme suuren haasteen vastaan, mutta onnistuimme mielestämme viemään sen kunnialla loppuun asti. Unta ja Unelmaa -musikaalin puvustus ei jäänyt puolitiehen, vaan suunnittelimme jokaiselle ryhmälle myös oman tyyllisen meikin ja kampanuksen. Olimme jokaisessa esityksessä mukana huolehtimassa, että esiintyjillä oli oikeat asut ja meikit päällä.

Peter Checklandin (1984) pehmeä systeemiajattelumalli tuki suunnitteluprosessimme etenemistä hyvin. Malli ohjasi suunnitteluprosessia siten, että kaikki tarvittavat osatekijät tuli huomioitua. Pehmeä systeemiajattelumalli otti huomioon työryhmän ja sen eri osa-alueiden toimivuuden keskenään, tarinan ja koreografian, sekä hankkimamme taustatiedon ja sen hyödyntämisen. Malli mahdollisti eri elementtien kehittymisen ja täsmentymisen ideoiden ja teorioiden kentässä tuoden ne lopulta yhdessä reaali maailmaan. Lisäksi malli mahdollisti tarpeellisten muutosten tekemisen puvustukseen ja niiden tarkastelemisen. Puvut valmistuivat pari viikkoa ennen ensi- iltaa, joten meillä oli aikaa tehdä tarvittavia muutoksia.

Taustatietoa lähdimme etsimään nuorten pukeutumisesta. Huomasimme, että nuorisomuoti on jatkuvasti liikkeessä ja muutoksessa oleva käsite, jota on vaikea koota yhden otsikon alle sen laajuuden takia. Sinikka Ruohosen (2001) nuorten pukeutumista käsittelevä väitöskirja alkoi olla jo lähteeksi hieman vanhentunut. Väripsykologia ja värien merkitykset olivat avainasemassa puvustuksen kokonaisuutta ajatellessa. Lisäksi keräsimme ideoimisen tueksi laajan kuvavaraston, joka käsitti niin muotikuvia kuin pop- muusikoiden pukeutumistyylejä. Tiedon soveltaminen Unta ja Unelmaa -musikaalin puvustukseen onnistui kohtalaisen hyvin. Lisäksi meidän oli jatkuvasti otettava huomioon suuri esiintymistila ja esiintyjäjoukko, joka toi haastetta puvustuksen visuaalista ilmettä ajatellen.

Yhteistyö keskenämme sujui ongelmitta. Onnistuimme jakamaan työtehtävät sekä itsemme että apunamme työskennelleiden henkilöiden kesken niin, että puvustus valmistui pääosin kaksi viikkoa ennen ensi- iltaa. Ideoimme asuja yhdessä ja toiselle saattoi esimerkiksi tulla idea asusteesta toisen valmistaman puvun suhteen. Budjetti alittui n. 500 €:lla, joten suuria rahasummia ei laajankaan puvustuksen toteuttamiseen välttämättä tarvita. Hankimme materiaalin pääosin kierrätyskeskuksesta ja kirpputoreilta käytettynä, jolloin teatterimaailmaan soveltuva vanhan hyödyntäminen ja ympäristömyötäisyys kävivät toteen puvustuksen valmistusvaiheessa. Lisäksi onnistuimme tilaamaan kankaita sopivat määrät niin, että esimerkiksi paljettikankaat hyödynnettiin viimeistä palaa myöten asusteisiin.

Yhteistyö ohjaajan ja taidelukiolaisten kanssa sujui saumattomasti. Taidelukiolaiset osoittautuivat reippaiksi ja kypsiksi nuoriksi, joiden kanssa työskentely oli hauskaa ja mutkatonta. Ohjaaja antoi meille alusta alkaen vapaat kädet suunnittelun suhteen ja produktion edetessä hän ei merkittävästi puuttunut työhömmme. Ideoinnin alkuvaiheessa valitsimme joitain värejä ja materiaaleja yhdessä, mutta muuten välillä ohjaajan saaminen keskittymään luonnosten ja ideoiden tarkasteluun oli haastavaa. Kaikeksi onneksi Boesen-Muhonen piti lopputuloksesta paljon, joten emme joutuneet tekemään siihen työläitä muutoksia. Lavastuksen valmis suunnitelma ja pienoismalli helpottivat suunnittelutyötämme ratkaisevasti ja se olikin ainoa varma asia joka liittyi projektiin. Olimme välillä epätoivoisia käsikirjoituksen ja tarinan etenemisen suhteen, mikä loi epävarmuutta ja sekavuutta musikaalin valmistumisprosessiin.

Prosessin tutkimuksellinen osuus innostaa meitä jatkossakin tarkastelemaan puvustamista niin sosiologisesta kuin psykologisesta näkökulmasta. Tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista tutkia syvemmin tai laajemmin myös muita eri pukeutumiskulttuureja nuorten pukeutumisen lisäksi. Jatkokehittelyidean tuotti myös kierrätetyn farkun maa-laaminen, joka saikin osakseen runsaasti kehuja. Materiaalista voisi esimerkiksi synnyttää kaupallisia myyntituotteita omalle kestävän kehitykseen periaatteita noudattavalle tuotemerkillle. Lisäksi kansainvälisissä hankkeissa mukana oleminen kiinnostaa tulevaisuudessakin, vaikkakaan emme olleet kyseisessä projektissa suoranaisesti tekemisissä ulkomaalaisten yhteistyötahojen kanssa.

Kaiken kaikkiaan Unta ja Unelmaa -musikaalin puvustaminen on opettanut meille roimasti lisää yhteistyökykyä, joustavuutta, paineensietokykyä sekä organisointitaitoa ajankäytön ja käytännön asioiden suhteen. Saimme yleisöltä ja mukana olleilta taidelukion opettajilta positiivista palautetta, joka oli palkitsevaa raskaan projektin jälkeen. Paras palkinto oli kuitenkin nähdä valmiit asut yhtenä kokonaisuutena lavalla esiintyjien päällä. Oli hienoa seurata ensi-illassa lahjakkaiden nuorten onnistunutta esitystä, josta välittyi aito nuoruuden riemu ja esiintymisen ilo. Yleisön seisomaan nouseminen loppuaploidien aikana ei varmasti ollut liioiteltua.

LÄHTEET

Anttila, Pirkko 2005. Ilmaisui, Teos, Tekeminen ja Tutkiva toiminta. Hamina: Akatiami.

Cimo, Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus
www.cimo.fi/Resource.phx/cimo/elinikainenoppiminen/comenius/kouluhankkeet.htx
Päivitetty 4.3.2010. Luettu 5.3.2010.

Eliala, Erja 2010. Savonlinnan Taidelukio – luovuuden talo. Aluelehti Saimaa. Verkkolehti. www.aluelehtisaimaa.fi/savonlinnan-taidelukio-luovuuden-talo.html Päivitetty 10.3.2010. Luettu 11.3.2010.

Elle Finland 2010. Musiikki stailaa muotia. Maaliskuu 2010

Gardyne, John 2004. Producing Musicals. Ramsbury, Marlborough: Crowood.

Gillette, Michael 2000. Theatrical Design and Production. Mountain View.

Heikkilä- Rastas, Marjatta 2009. Pukutaikaa: pohjoisia puheenvuoroja ja pukeutumiskuvia elämys-, tanssi-, elokuva- ja teatteripuvuista. LUP/Lapin yliopistokustannus.

Hintsanen, Päivi 2008. Coloria www.coloria.net/yleis/havainnointi.htm
Päivitetty 28.7.2008. Luettu 28.3.2010.

Huttunen, Martti 2005. Värit pintaa syvemältä. Porvoo: WSOY.

Itten, Johannes 1998. Värit taiteessa. Helsinki: Kustannus Oy Taide.

Kemppinen, Pertti 1997. Nuoruuden taikaa: kurkistuksia nuorisokulttuureihin. Vantaa: Kannustusvalmennus.

Kettunen, Ilkka 2000. Muodon palapeli. Helsinki: WSOY.

Polhemus, Ted 1996. Style Surfing: What to wear in the 3rd Millennium Thames & Hudson

Poutasuo, Tuula 2006. Farkkukirja. Jyväskylä: Minerva Kustannus Oy.

Rautiainen-Keskustalo, Tarja 2010. Elle Finland. Maaliskuu 2010

Ruohonen, Sinikka 2001. Nuorten pukeutuminen. Joensuu University Press.

Salmela, Sari & Vanhatalo, Tapio 2004. Näyttämöpukuja. Helsinki:
Like / Rosebud Books Oy

Savonlinnan Taidelukio www.savonlinna.fi/taidelukio/

Päivitetty 24.11.2008. Luettu 28.3.2010.

Sjöholm, Emmi 2010. Farkkua kaikille! Helsingin Sanomat 24.3.2010, D1.

STREET: The Nylon Book of Global Style by editors of Nylon Magazine, Paperback
2006

KUVALÄHTEET

KUVA 4 www.blogit.yle.fi/elava-arkisto/muumi-matkamittari-ja-hattivatti-merimerkit

KUVAT 11 ja 12 www.hel-looks.com

KUVA 13 www.sexpistolsanniversary.co.uk/images/the_sex-pistols.jpg

KUVA 14 www.poppablog.com/wp-content/uploads/2009/09/abba.JPG

KUVA 15 www.beegeesstayingalive.com/wp-content/uploads/2010/07/bee-gees2.jpg

KUVA 16 www.jmoredesign.com/blogpics/1246494641-michael-jackson.jpg

KUVA 20 www.kalkair.files.wordpress.com/2009/02/lcmdf.jpg

KUVA 21 www.image3.examiner.com/images/blog/wysiwyg/image/ap-gaga-01__oPt.jpg

KUVA 22 www.28.media.tumblr.com/tumblr_kw29ewin5m1qagyr2o1_400.jpg

KUVA 23 www.lyricsystem.com/img/posters/50753.jpg

KUVA 35 Polhemus, Ted 1996. *Style Surfing: What to wear in the 3rd Millennium-*
Thames & Hudson

LIITE 1 (1).

KÄSIKIRJOITUS

Kohtaus 1

Pulpetit auki. Kansipuoli yleisöön päin. Jokaisessa pulpetissa istuu oppilas. Pulpetti on läppäri. Muuta porukkaa sillalla ja ympärillä. "Miimiläppärit" muilla.

Arkipiisi
säv. Pyry Smolander, san

B-osa
Joskus nousen lentokoneeseen
lennän kauas huomiseen
kauniina kauniiden joukossa
teen erikoisia asioita
saan olla minä
siellä jossain kaukana
maatessani rannalla
ratsastaessani elefanteilla

A-osa, kertsii
Uppoon arkeen
sen kylmään harmauteen
kiire ja stressi painaa
hartiani kumaraan

B
Kohaan ylös ohi lintujen
leijun lomassa pilvien
olen voittamaton

vain aurinko minun ylläni
nauran kanssa maailman
värejä kun paimennan
huomaan kuun ja tähdet nuo
kun tahdon niin vain sukellan niiden luo

A
Päivät juoksee
en mitään aikaiseksi saa
haalien valtaa ja mammonaa
keskellä tätä maailmaa

TAUKO...

B-osa

TANSSITTU TARINA ?

....
....
....
....
....

A-osa, kertsii
Uppoon arkeen
sen kylmään harmauteen
kiire ja stressi painaa
hartiani kumaraan

B
Joskus nousen lentokoneeseen
lennän kauas huomiseen
kauniina kauniiden joukossa
teen erikoisia asioita

saan olla minä
siellä jossain kaukana
maatessani rannalla
ratsastaessani elefanteilla

VAHVA : (kun tyttö on puolesta välissä) Odota! (tyttö pysähtyy, musiikki lakkaa)

TYTTÖ jatkaa kävelyä.

Kaikki: Odota! (tyttö pysähtyy reunalle)

Tietsikkaääniä. Äänet kasvaa. Voidaanko käyttää Windowsin avausääntä alkuun? Rytmillinen äänimaailma, johon yhtyy liike ja joka muuttuu alun rondo-biisiksi.

LIIKE+LAULU+KUVA –

Olisko B-osissa paljon enemmän etuvaloa ja takana (fondissa), jos on kuvaa, niin tulee mieleen aurinko, taivas, vesi, mutta valotilanteet saattais riittää

Kuvaa (liikkuvaa?) ainakin A-osiin. Mustavalko? Ideoina voisi käyttää kevään "ideaparkin" arki-materiaalia... rytmitetään musiikin kanssa

Tietsikkaääntä

Tanssi kasvaa ja mukana soolo-osuuksia tai kolmen tanssijan numero, jossa muut osin "tanssikuorona".

Voit olla että säkeistöjä voisi olla enemmänkin, mutta voisiko loppua yhteiseen (paitsi tyttö) B-osaan?

Porukka siis jakaa sen, että kaikilla on onneksi joku ihana haave. Tyttö jää ulkopuolelle – VALOILLA? ja avaamalla tilaa irrotetaan Tyttö keskeltä näyttämöä – (kun lauluosuus on loppunut) musiikki ja liike jatkuu - kaikki muu muuttuu hänen ympärillään hidastetuksi, musiikki "kuuluu kauempaa?" Tyttö kävelee eteenpäin, näyttämön reunaa kohti.

Kello tikittää...

Hengityksen ääntä...

LIITE 1 (2).

Kohtaus 2

TYTTÖ LAULAA – kertoo tarinan

Yksi tuskapiisi

San. Valtteri Himmanen

*Kuulen kuinka kivet kiljuvat,
kannan katkenneita siipiä*

*Arvet muuttuvat aseiksi
Ne osoittavat minua*

*Elämä katuu syntymäänsä
Kuolema kaipaa elämää*

*Mustia liekkejä
Valkeita varjoja
Aaveiden kuvia
Jumaltenkasvoja*

*(Lasinsiruja)
(Verisiä sulkia)*

*Elämä katuu syntymäänsä
Kuolema kaipaa elämää*

Kaikkialla verisiä lasinsiruja

VAHVA syöksyy tytön luo ja kiskaisee syliin.

Kohtaus 3

Tyttö nostetaan keinuun.

VAHVA: Sinä tarvitsen unelman - edes yhden unelman. (Alkaa keinuttaa Tyttöä.)

Keinupiisi

san. Kati Multanen

KAIKKI tai joku muu:

*elämä ilman unelmia
kuihtuu janoon
oää painuu pinnan alle*

Kuvaideaa tytön biisiin tai hangitysäänen kanssa : SÄRKYVÄÄ LASIA,
JÄÄTÄ,POKSAHTAVA JOULUPALLO TMS. HIDASTETTU KUVA?

Tässä laulussa soolo tyttöllä, mutta voidaan käyttää kuoro-osuuksia
sitten kasvattamaan biisiä.

Tanssi alkaa sillalla ja tytön "kuljetus" etualalla (soolo-osuuden jälkeen.
Tyttöä kuljetetaan (voi olla INSTRU OSUUS biisissä)

., mutta kun biisi loppuu niin ollaan siinä pisteessä, mistä aloitettiin,
eli tyttö on reunalla, kaikki muut stillissä.

Hengityksen ääntä...

Sydämen ääntä...

Voiskohan tässä olla joku "hidastusefekti"...tyttö liikahdaa astuakseen
reunan yli...vahva ehtii "syöksyä" ja pysäyttää tilanteen = strobolla☺
tms. jos keksitään

(MN) Musiikista tulisi löytyä päättäväsyyttä ja iloisuutta. Piisi alkaa
'keinusta' puheenomaisella laululla. Kasvaa/kehittyy ja B2:ssa
varsinainen noste, joka johtaa Vahvan ja joukon väliseen "Gospel"-
osuuteen. Sen tulisi olla kuitenkin omaperäinen ja ilman suoria
lainauksia gospelmusiikista manereineen.

Rakenne esim: A, B, A, B, C, B2 /+ puhe ja Gospelosuus

*syviin vesiin
kadonnut unelma
ei ole kaukana
etsimme sen sinulle*

*elämä ilman unelmia
huokaa kuurona
suuret sanat kaikuu
tyhjille saleille
kadonnut unelma
ei ole kaukana
annamme sen sinulle*

*elämä ilman unelmia (puhuen)
huutaa oikeuttaan
kauniit kuvat katoaa
hyvät aikeet haalistuu
kadonnut unelma
ei ole kaukana
sinusta sen löydämme*

VAHVA: Jokainen tarvitsee unelman elääkseen, edes yhden unelman.
Jos unelmat ovat menneet, eikä niitä enää ole, onko silloin enää syytä elää?

KAIKKI: Ei.

VAHVA: Onko silloin syytä enää elää?

KAIKKI: Ei.

VAHVA: Annetaan sinulle unelma

KAIKKI: Annetaan unelma!

VAHVA: Annetaan sinulle yksi unelma!!!

Kaikki tapahtuu Tytölle – hänen ympärillään...

"Gospelosuus"

Jonkinlainen hurmoksellisuus asian puolesta – asia ei saa hukkaa, mutta saa mennä "millin verran koomiseksi"

Gospel –henkeä valoihin...

LIITE 1 (3).

Kohtaus 4

"Näytelmä näytelmän sisällä"

VAHVA: Olipa kerran menestyvä tuottaja, joka tuotti maailman parhaimmat ja kuuluisimmat musikaalit. Kalliilla rahalla. Eräänä päivänä hänen onnensa kuitenkin kääntyi ja ongelmat alkoivat vaivata häntä.

MUUT: ooo

VAHVA: Olipa kerran kuuluisa ohjaaja. Kalliilla rahalla palkattu, joka ohjasi vain taattuina menestysmusikaaleja. Mutta eräänä päivänä hänen onnensa kääntyi.

MUUT: aaaa

APULAISSOHJAAJA: Minä olen apulaisohjaaja. Olen päässyt jo urallani pitkälle- aion vielä päästä ohjaajan pallille. Mutta sitä ennen joudun sietämään ohjaajan kiukuttelua.

MUUT: mmm

ASSISTENTTI: Minä olen assistentti. Järjestän pääsykoetilaisuuksia, joissa etsimme uusia kykyjä tulevaan musikaaliin.

MUUT: uuuu

JUOKSUPAIKA: Minä olen juoksupoika! Epäkiitollinen asema olla kaikkien käskyttävänä, mutta vielä minä heille näytän.

MUUT: oho

**Tuottajan, ohjaajan,
apulais... yhteinen numero**

san. Sampo Tanskanen

Tuottaja:

*Astun kenkiin tuottajan
maan kuulun ja varakkaan
Kuninkaat ne mua vainoo
viihdykkeitä multa anoo
Rahaa tarvis kääristä
kuluttajien lompakosta vetästä
Tiukan piukan nirpanokan näin
rakkaudesta ei välitä, rahasta vain
Vaan nyt uus musikaali tarvitaan
ja liput myydään kiskuri hintaan*

Kertsi

*Hattara oli vain naapurin pojalla
itkin ja hypin kahdella jalalla
Karkaan kotoa jos en saa karkkia
haluan sen yksin, enkä jakaa kahtia
Leikitään enemmän kotia
en millään jaksaisi taas sotia
Pienet ovat olleet huolemme
jos jaksaisimme, saavuttaisimme
ajatuksemme, ehkei tämä kuitenkaan
ole se mitä tahdomme*

Ohjaaja:

*Olen boheemi taiteilija
ohjaaja, ajatusten suoltaja
Pinnaani alkaa kiristää
nappeja nappaan, se piristää
Huudan, herätän, hiostan
alaisiani kidutan
Rauhoitu en lainkaan
yhden tähden mä kaipaen
Ruoho tai pää-osa helpottais
kumpi vaan mulle kelpais*

Tyttö on päätenyt "katsojan paikalle", joka on jossakin keskellä näyttämöä – vai istuuko keinussa – onko se paikka sillalla?

Vahva alkaa "jakaa" pelin rooleja

Tästä alkaa "näytelmä" – saadaanko dialogin alle, jotain odotettavaa musiikkia, vai jääkö edellistä soimaan jotain, pienen tauon jatkoksi... – kohta alkaa jotain... taikaa...

Muodostuu still -kuva roolihenkilöistä...

Musiikki alkaa!!!! Alle pieni takaa-ajokohtaus.

(MN)Tämä voisi olla aito menopiisi.

Riittää vaikka, että säveltää laulettavaksi vain tummennetut kohdat.
Muut tekstit puhelauluna tai ...
Musiikkiin tulee koreografia

Apulaisohjaaja:

Ohjaajaksi ohjaajan paikalle
 tää apulaisohjaaja halajaa
 Matkoja ei tarvis itse laittaa
 huurut vois toiset ostaa
 Uraani en kerkeä keskittyä
 tietoon ja taitoon en perehtyä
 Ohjaaja pillereitä multa wonkaa
 hakea aina saan puhtaampaa
Läpäti läpäti läpä läpä
läpäti läpä lää ... ää

Assistentti:

Kerro mitä assistentti tekee
 autan ohjaajaa, minne se menee
 Oikein kovasti yrittäisin
 oikein kehittyä haluaisin
Laiskuus mut yllättää
mua väsyttää tää sää
Katson kun muut pyörii
kovasti säätää ja hyörii
 Turhautuminen täs alkaa

Juoksupoika:

Juoksupoikana työni on
 olla nopeudessa vertaamaton
 Työhöni olen tyytyväinen
 otteissani auttavainen
 Siihen en paljon älyä kaipaa
 tiedosta on päälle vaivaa
 Vaikka kuinka tuen johtajia
 kaikki mitä saan on toruja
 Pomoille kasvoi liikaa aivoja
 kun kuuntelen, saan niistä vaivoja

Haluan tulla tähdeksi

san. Saaramaria Turtiainen

Sydän on jäänytynyt sitruuna
 sielu litteä pallo.
 Paljetit yhdellä puolella
 toisella autio avaruus.
Haluan tulla tähdeksi
minäpä hohdankin yksin.
Katsokoot minua ihaillen

jos näkevät näin kauas.
 Että se hymyilee niin leveästi
 Vaikka hampaat on likaiset
 - ne vähät mitä on jäljellä.
Haluan tulla tähdeksi
minäpä hohdankin yksin.
Katsokoot minua ihaillen
jos näkevät näin kauas.

(MN)Kertosäkeen jälkeen potpuri, eli lyhyitä katkelmia (tähteyserityksiä) kansainvälisesti kuuluisista musikaali- ja oopperasävelmistä. Webber

– Bernstein – Mozart – akseliita sooloja omutelaisille. Voi potpuriin eksyä joku listahittikin? Potpureita voi olla tarvittaessa vaikka kolmekin (väliin "alasampuminen": Että se hymyilee... + kertosäe).

KYSELYLOMAKE

Nimi:

Luokka:

Pituus:

Kengännumero:

Vaatekoko:

Miten kuvailisit lyhyesti omaa pukeutumistyyliäsi?

Onko sinulla omia toiveita puvustuksen suhteen, esimerkiksi jotain mitä et missään tapauksessa suostu laittamaan päälle:

KYSELYN TULOKSET**MITEN KUVAILISIT OMAA PUKEUTUMISTYYLIÄSI?**

TYTTÖJEN VASTAUKSET	LUKUMÄÄRÄ
Värikäs	19
Rento	17
Farkut	15
Tyttömäinen / Naisellinen	14
Tunikat / Mekot	9
T-paidat	8
Tummat värit	8
Legginsit	7
Hupparit	6
Tavallinen	5
Mukava	5
Yksinkertainen	3
Maanläheinen	3
Vintage	3
Boheemi	3
Hippimäinen	3
Rock	2
Pitkä toppi	2
Hempeä	2
Siisti	2
Retro	2
Käytännöllinen	2
Koristeellinen	2
Kerroksellinen	2
Kukkakuviainen	2
Kirkkaat värit	2
Omalaatuinen	2
Väljä	2
Klassinen	1
Urheilullinen	1

MITEN KUVAILISIT OMAA TYYLIÄSI?

POIKIEN VASTAUKSET	LUKUMÄÄRÄ
Farkut	3
Huppari	3
Kauluspaidat	2
Rento	2
Tavallinen	2
T-paitoja	1
Fruittari	1
Tyylikäs	1
Huoliteltu	1
Emo	1
Persoonallinen	1
Punk	1
Rockabilly	1
Pillifarkut	1
Flanellipaidat	1
Bändi t-paidat	1
Raidat	1
Ruudut	1
Värikäs	1
Neuleet	1
Mustavalkoisuus	1
Siisti	1
Mitäänsanomatton	1

LEHTIARTIKKELIT

Itä-Savo 30.4.2010

Ronja Harinen on Tyttö, jota muut haluavat auttaa. Siihen tarvitaan yhteistä tahtoa, laulua ja tanssia. Savonlinnan taidelukion kansainvälinen suurmusikaali Unta ja unelmaa valmistuu Savonlinnasalissa.

Taidelukiolaiset kohti Unta ja unelmaa

-ONKO KAIKKI valmista? Onko kysyttävää?

– Jos ei, otetaan keinubiisi. Lähtee Oonan repliikistä!

Kira Boesen-Muhonen ei ole ennen ohjannut näin suurta joukkoa. Lavalla on yli 60 laulavaa ja tanssivaa nuorta ja 17-henkinen orkesteri. Taidelukion Unta ja unel-

maa -musikaali on pian valmis.

Neljä koulua neljästä maasta valmistaa yhdessä musikaalin, jonka yksi versio nähdään äitienpäivänä Savonlinnassa, muut kesäkuussa Saksassa, Puolassa ja Turkissa.

Äitienpäivän esityksessä ovat mukana myös ryhmät kolmesta

ulkomaisesta koulusta, yhteensä lähes pari sataa nuorta. Savonlinnan nuoret lähtevät puolestaan kesällä kolmeen maahan esiintymään.

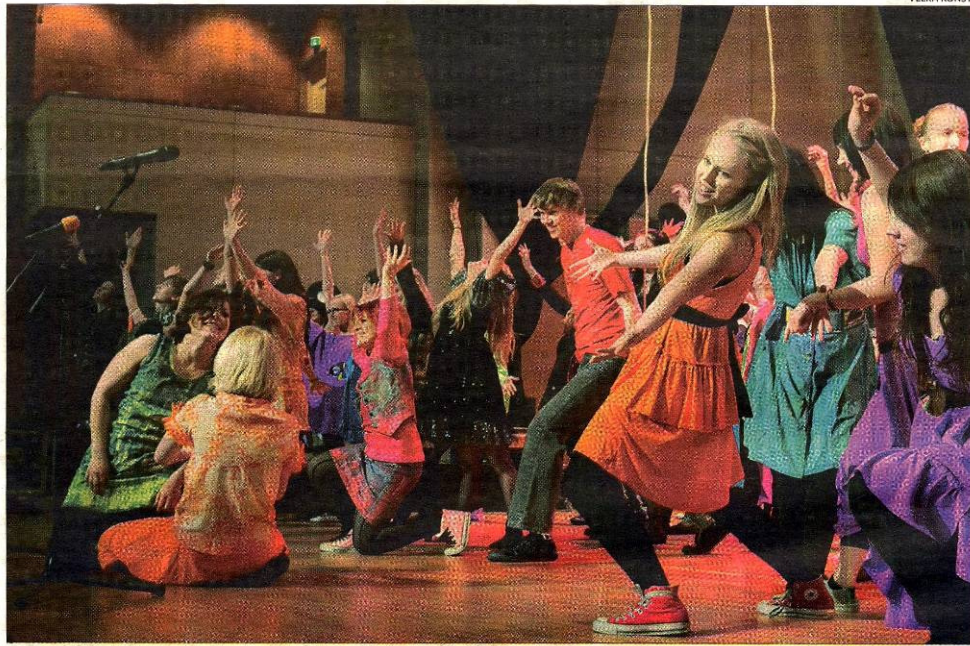
Suomen versio on saanut nimen Unta ja unelmaa. Sen on kirjoittaneet, säveltäneet ja sanoittaneet taidelukion oppi-

laat. Lavastukset teki Artemia, puvut Artia. Taustalla pyörivät tekstivideot ovat Taikkari-työtä.

– Musikaali on juuri sitä, mitä kaikki haluavat tehdä, sanoo toisluokkalainen **Pyry Smolander**, joka sävelsi kaksi ja sovitti läjän lauluja.

SIVU 10

Itä-Savo 30.4.2010

Unta ja unelmia -musikaalin harjoitukset täyttivät Savonlinnasalin lavan torstaina. Ensi viikolla mukaan tulee lisää nuoria kolmesta muusta maasta.

Unta ja unelmaa näyttämöllä

Taidelukion Comenius-hankkeen valmistuva suurmusikaali on pian valmis. Koulun historian suurin produktio tuo lavalle yli 80 nuorta Savonlinnasta ja vielä 88 nuorta Saksasta, Puolasta ja Turkista.

Riitta-Leena Lempinen-Vesa
SAVONLINNAN

SAVONLINNASALIN lava on täynnä nuoria, värikkäitä pukuja, letkeää musiikkia, tanssia, suurten joukon näyttävää kuvioita, laulua.

Taidelukion Unta ja unelmaa -jättimuskikaalin harjoitusperiodi on loppusuoralla. Torstaina oli kaikilla noin 60 nuorella ensimmäistä kertaa päällä roolipuvut, mikrofonit ja kokeiltiin ensi kertaa ja osa 17 soittajasta sai uunituoret stemmat eteensä.

— Vielä on paljon aikaa. Hirveästi ehtii tapahtua, huokaa **Kira Boesen-Muhonen**, joka ohjaa taidelukion ja kolmen ulkomaalaisen koulun yhteisproduktion.

— Jo se, että väkeä on lavalla näin paljon, on iso juttu. Kärsivällisyyttä on opittu.

MUSIKAALIN teemoja ovat yksilön sietokyky ja yhteisön paineet, se, että yhdessä jaksamme, yksin emme.

— Tämä on musikaali-kollaasi, jossa juoni ei ole tärkein. Tämä on koottu paloista, joita on kertynyt vuoden mittaan.

— Alkupuoli on kokonaan savonlinnalaisen tekemä, toisella puolella ovat ulkomaalaiset vieraitkin mukana, kertoo Boesen-Muhonen.

MITÄÄN NÄIN suurta ei Savonlinnan taidelukio ole koskaan tehnyt. Aitteenpäivällään nähtävässä kokonaisuudessa ovat mukana taidelukiosta noin 80 nuorta ja lisäksi yhteensä 88 nuorta Puolan

ja Saksan ensintymään paikallisten musikaalissa.

PROJEKTI LÄHTI liikkeelle noin kaksi vuotta sitten.

— Tapaamisissa eri maissa luotiin kertomus, jota kaikkien musikaali noudattaa suurin piirtein, kertoo musiikkipettaja **Arja Nikula**.

— Se on eräänlainen Tuhkimotarina, jossa nuori tyttö huulce, ettei ole mitään ja haukoo jo itse murhaa, mutta lopulta juuri hän saakin suuren suosion. Meidän versiomme on vähän monimutkaisempi: siinä on kehyskertomus.

Näytelmän tekstiä ja laulujen sanoja muokattiin **Katrina Ero-**

sen luovan kirjoittamisen kursilla. Yhdessä sovittu rungo

lisäksi käytettiin paljon materiaalia, jota Boesen-Muhonen keräsi nuorilta harjoituksissa.

— Silti aika loppuu taas kesken, ja joiain osia on pitänyt pakottaa pakottaan eteenpäin. Vaan näin se aina menee, sanoo Boesen-Muhonen.

Musikaalin teemoja ovat yksilön sietokyky ja yhteisön paineet, se, että yhdessä jaksamme, yksin emme.

— Luodattiin lapsuutta, sen leikkejä ja unelmia, mietittiin kipupisteitä. Kaikesta jäi tekstiin osia.

LAULUT ON sävelletty **Mikko Nikulan** sävellyskurssilla, ja myös sovitukset ovat opiskelijoiden tekemiä.

— Puhuttua tekstiä ei ole paljon, vaan musiikki, tanssi ja laulut, abstraktimpi tunnelma ja ajatusten luominen ovat tärkeitä. Varsinaisia pääosia ei ole, vaan soolot ovat jakautuneet melko tasaisesti, kertoo Arja Nikula.

Harjoitukset alkavat jo syksyllä. Aluksi harjoiteltiin kolme tuntia viikossa, viime viikkoina viisi tuntia päivässä.

Tätähän kaikki haluavat tehdä!

PYRY SMOLANDERILLA, musiikkilinjaa toisluokkala

sella, on toista suurempi osuus musikaalin teossa.

— No enhän minä, sävelsin kaksi laulua ja kolmannen **Jeren (Pankakari)** kanssa. Tällä viikolla on ylöntunteja mennyt sovituttamiseen, kertoo Smolander.

Pianisti-trumpettisti-pasunisti säesti laulunsa harjoituksia.

— Sillä se sitten levisi niin, että olen ollut melko lailla harjoitus-pianistina.

— On minulla yksi oma laulusoolokin, roolihahmonni on musikaalin tuottaja. Soitan orkesterissa pianoa, ehkä trumpettia.

Tällä viikolla on musiikki vie-

nyt nuorten elämän täysin.

— Aamukahdeksasta iltakymmenen olen ollut tekemässä musiikkia. Soitan Big Bandissä, silläkin on kohta konsertti ja harjoituksia joka ilta. Edellinen viikonloppu meni Soitanomilisen seuran sinfoniankonsertissa.

Hurja panostus musiikkiin ei haittaa.

— Levätään esitysten jälkeen. Koulutyöt ovat vähän rästissä, mutta kyllä ne ehtii.

— Musikaalissa mukana oleminen on jotain, jota kaikki haluavat. On tämä hauskaa jo omalla portukalla, sanoi sitten, kun tulee lisää väkeä ulkomailta, sanoo Smolander, joka lähtee kesäkuussa musikaalin mukana Turkkiin.

Unta ja unelmaa - Nightmares and Dreams -musikaalin ainoa yleisöesitys Savonlinnasalissa su 9.5. klo 19. Liput 15 euroa/10 euroa lippupiste.fi tai ovelta. Savonlinnan Taidelukio yhteistyökouluinen.

— Levätään sitten esitysten jälkeen, miettii **Pyry Smolander**, joka on lähes kaikissa mukana.

Itä-Savo 11.5.2010

Yhteistä energiaa ja

MUSIIKKITEATTERI

Unta ja unelmaa, esitys Savonlinnasalissa 9.5. Savonlinnan taidelukion, Fjirstenaun yhteiskoulun, Garwolinin yhteiskoulun ja Canakkalen taidelukion yhteistuotanto.

KUN OODI ILOLLE päättyi sunnuntai-iltana Savonlinnasalissa, nousi yleisö spontaanisti seisomaan ja osoittamaan suosiotaan lähes 200 nuorelle neljästä maasta. Intoutu- neet suosionsoitukset eivät otta- neet laantuaakseen.

Tunnelma oli vahva: takana oli eri maiden nuorten omat ja yhteis- set esitykset ja kahden vuoden työ, joka nyt huipentui.

Rokkisovitus EU:n kansallislau- luksi otettuun Beethovenin 9. sin- fonian teemaan toi särmää, ja **Kira Boesen-Muhosen** yksinkertainen mutta vaikuttava ohjaus mykisti.

YHTEISNUMEROT, Taivas on sini- nen ja valkoinen sekä Oodi ilolle kuroivat kasaan parin tunnin kokonaisuuden, jonka alkupuolen muodosti Savonlinnan taide- lukion musiikki. Unta ja unel- maa oli hengästyttävä tykitys: lau- luja toisensa perään, tiivistä teks- tiä, tansseja, roolihahmoja, värik- kää, oivaltavia pukuja.

Energiaa, iloa ja taitoa oli lavan täydeltä.

Teksti ja musiikki olivat nuorten käsialaa, samoin Artian puvustus ja Artemian lavastus. Mukana oli 18 soittajan yhtye ja noin 80 lau- lajaa, joista parikymmentä lauloi sooloja.

Löyhä juoni seurasi epävar- man tytön hapuilua nuoruuden suurissa sekä kykyjen etsimistä musiikkialaa varten. Yksinäisyys väistyy, elämä kantaa ja ilo löytyy myös musiikissa.

Täysi tunnustus on annettava musiikin sävel- tämisestä, sovittami- sesta, esittämisestä sekä huolellisesta näyttämö- työkentästä.

Musiikaalituottamisjakso antoi tilaa karikatyyreille, ja läpi koko teoksen toinen toistaan parempi nuori laulaja sai esittää kykynsä.

TÄRKEIN oli koko joukko, joka lau- loi, tanssi ja näytteli täysillä alusta loppuun. Tunnelmasta toiseen siirryttiin vauhdilla, suuri joukko yllätti aina uudestaan.

Täysi tunnustus on annettava musiikin säveltämisestä, sovitta-

misesta, esittämisestä sekä huolel- lisesta näyttämötyökentelystä. Vain suomalaisnuoret toivat lavalle ikioman tuotoksen, muut esittivät valmista tavaraa.

Korvaan jäi soimaan **Sara Karin** Haluan tulla tähdeksi -laulu.

TAIDELUKION nuorten oma musi- kaali tarjosi hyvän vertailukohtan ulkomaisten vieraiden nume- roille. Suomeen oli tuotu maista- aisia koulujen osaamisesta, var- sinaisen musiikkinäytelmän omassa maassaan.

Tunnelma oli vahva: takana oli eri maiden nuorten omat ja yhteiset esitykset ja kahden vuoden työ, joka nyt huipentui.

Turkki tarjosi puhtaasti kansan- musiikkia ja -tanssia. Ensimmäi- nen numero esitteli kaksi hyvä- äänistä laulajataria ja neljä kan- sallispukuista tanssijaa, joiden hillitty liikekieli hurmasi. Musi- kin eksotiikkaa vahvistivat vahvat lyömäsoittimet sekä viulujen kie- murtelevat kuviot. Esitys vei kauas itään.

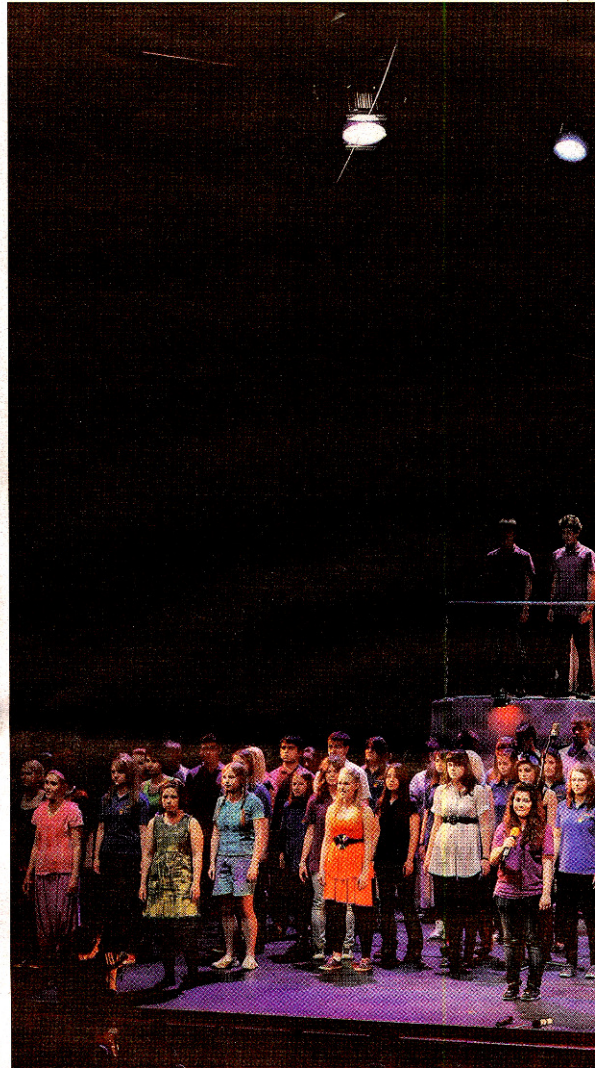
Saksalaiset tarjosivat ensin puhallinkimaran, joka yhdisti Beethovenin ja Beatlesin. Let- keä sovitus käytti niin Yellow submarinea kuin Kohtalosiso- fiaa. Tyttökuoro lauloi puhalti- mien säestyksellä iloisesti ja sak- salaisosuuden päätti 80-luvun hitti, kylmää sotaa vastustava 99 Luftballoons, jossa kuultiin vah- voja sooloja.

Puolalaiset yllättivät: ensimmäi- nen numero oli puhtaasti klassista musiikkia, mukana kuoro ja tans- siryhmä tyylinä kansantanssista jalostettua balettia. Nyky-Suo- messa tällainen klassiseen panos- taminen vaatisi varsinkin pojilta jo rohkeutta: komea ja ylittävä veto, raikas esitys kevyen musi- kin joukossa.

Komeaa oli laulukin. Ääntä lähti kuin aikuisten oopperakuo- rosta, lukiolaispojakin kuulostivat aikamiehiltä. Puolan solistit olivat myös loistavia, lavalla ensimmäi- senä laulanut nuori nainen veti voimalla ja tunteella kuin ammat- tilainen.

Taikkarin bändi peitti maasta toiseen siirtymiset improvisaati- oilla, ja tarina jatkoi liittymä- kohdissa. Koko iltana oli outo ja monimuotoinen kokonaisuus, joka liikutti ja avasi maailman rajoja.

Riitta-Leena Lempinen-Vesa

Beethovenin Oodi ilolle yhdisti päätösnumerossa neljän koulun ja maan laulavat nuoret. P

